

★ HELE VERDEN I SKOLE ★

LÆSERAKETTEN

2010

ANGOLA

Ibis
Uddannelse skaber udvikling

Min LæseRaket!

Navn:

Adresse:

Skole:

Klasse:

LÆSERAKETTEN

Alle børn har ret til uddannelse.
IBIS er med til at sikre, at alle børn i verden kommer i skole.
Når du læser historierne i LæseRaketten, er du med til at sætte fokus på børns ret til skolegang.

Ibis
Uddannelse skaber udvikling

LÆSERAKETTEN

Indhold

Velkommen til LæseRaketten / 4

HØJTLÆSNING

Paulinha – en pige med spark i / 7

Heste af snor / 11

OVERSAT OG NEDSKREVET
AF HANS LAURENS

TRIN 1

Jorge savner sin far / 19

Emile er bare skøn / 24

AF THOMAS WINDING

TRIN 2

Shaida fra Den Glade Skole

flytter til byen / 38

Lørdag sover Baby længe / 40

Sagen om den farlige formel / 45

AF KIRSTEN SONNE HARILD
OG JAN SOLHEIM

Børnearbejder hos sin moster / 55

Børnearbejde – hvad taler vi om? / 61

SPARK SKOLEN I MÅL

VM-stjerner sparker skolen i mål / 64
Vær med i den globale aktionsuge / 66
IBIS får børn i skole i Angola / 69
Fakta om Angola / 70
Vi samler ind til skoler i Angola / 72

TRIN 3

Julietta fik en ny chance / 75

Djengos helt / 80
AF JAN KJÆR

I 5. klasse efter 10 års skolegang / 91

Maria blev Miss Landmine i Angola / 96

Slut / 99
AF KENNETH BØGH ANDERSEN

Et tilbageblik – Hele Verden i Skole 2009 / 109
Forfattere og illustratorer / 110

Velkommen til LæseRaketten 2010

LæseRaketten er fløjet til Angola. Forestil dig en varm morgen i Afrika, solen står op over husets tag af strå, og du koger grød på den åbne ild, før du henter vand ved floden. Tilbage i huset stryger du din skoleuniform og smiler, for i dag skal du i skole for første gang!

På grund af borgerkrigen i Angola 1975-2002 kom mange børn ikke i skole. Borgerkrigen sluttede for syv år siden, og IBIS har lige siden arbejdet for at få børnene tilbage i skole.

75 millioner børn i verden går ikke i skole. Mange af de børn bor i Angola. LæseRaketten sætter i år fokus på Julietta, som kom i skole fem år for sent, og på Noguerra, som må arbejde i stedet for at gå i skole.

Som du måske ved, er IBIS en organisation, der arbejder for, at alle børn i verden kommer i skole. Samtidig arbejder IBIS for at skabe skoler, hvor børnene kan lide at være, hvor de føler sig trygge og har lyst til at lære.

I år har vi en særlig hyldest til børnebogsforfatteren Thomas Winding, som desværre døde i 2008. Fra hans hånd kommer historien *Emile er bare skøn*.

Spark skolen i mål

I 2010 skal der være VM i fodbold i Sydafrika, og Hele Verden i Skole-kampagnen benytter denne lejlighed til at gøre opmærksom på Uddannelse for Alle og på de 75 millioner børn, som ikke går i skole. Budskabet er enkelt: 1MÅL – Uddannelse for Alle.

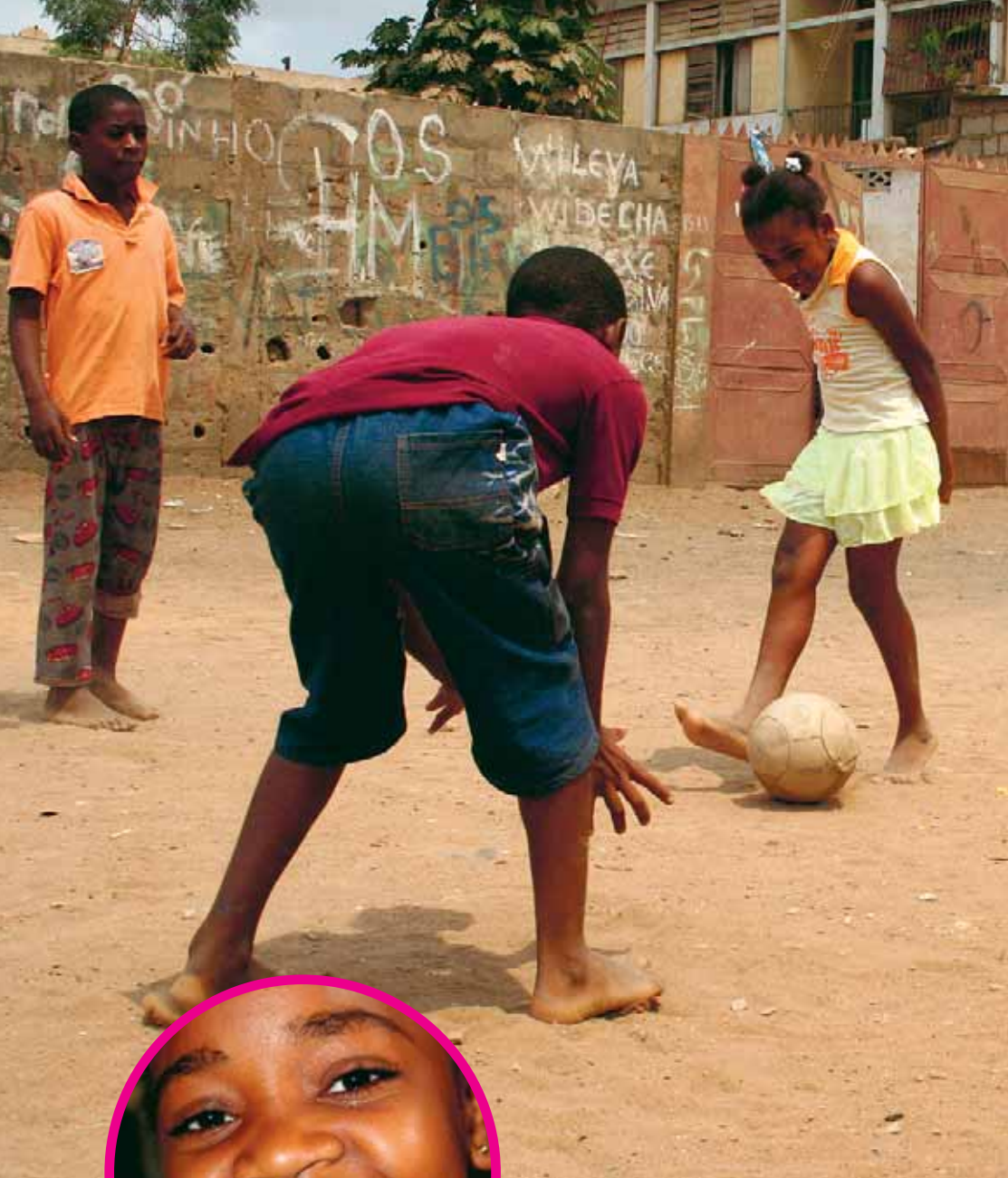
FIFA, som arrangerer verdensmesterskaberne i fodbold, har valgt at gå med i den globale kampagne for at få hele verden i skole. Når du læser LæseRaketten, er du med i kampagnen, og sammen med tre milliarder fjernsynsseere skal vi sikre, at alle børn kommer i mål.

IBIS håber, I med LæseRaketten vil diskutere, hvor vigtigt det er, at alle børn kommer i skole.

Lad os sammen få alle børn i mål og støtte skoler i Angola!

Rigtig god læselyst.

Helle Gudmandsen
Hele Verden i Skole
IBIS

Se flere billeder af Paulinha
og hendes venner på

www.ibis.dk/verdeniskole

Paulinha - en pige med spark i

TEKST OG FOTO: HANNE SELNÆS

Paulinha har bolden. Hendes veninde råber for at få fat i bolden. Men hun er på det andet hold, og klip-klapperne bremser hende lidt. På bare tæer sparker Paulinha støvet op, mens hun løber fra de andre piger hen mod målet, direkte mod drengen, der står på mål – og hun scorer. Igen. Hendes hold jubler.

Her i storbyen Luanda kan piger nemlig godt spille fodbold. I Paulinhas kvarter er der et særligt fodboldhold for piger. Det ser man kun sjældent i de små byer ude på landet, hvor Paulinhas bedstefar kommer fra. For 17 år siden flygtede Paulinhas bedsteforældre ind til byen, for der var borgerkrig i Angola, og det var særlig farligt at bo ude på landet. Derfor er Paulinha vokset op i et hus i byen sammen med sine bedsteforældre, forældre, søster, tanter, onkler og fætre.

Nu er der heldigvis fred i Angola. Det har der været i syv år. Paulinhas bedstefar drømmer om at tage tilbage og dyrke den gode jord, de flygtede fra. Men Paulinha skal blive i byen og få en uddannelse: ”For hun er vores fremtid,” siger han. Kun med en uddannelse kan man få et godt job, tjene penge og tage sig af de gamle i familien.

Paulinha er en frisk pige. Hun vil gerne være lærer, når hun bliver stor. Men lige nu er hun 11 år og kan rigtig godt lide at

lege med de andre børn i kvarteret. Hun er også populær, for hun er god til fodbold og til at få gang i legene. Det var hende, der var førstevælger, da fodboldholdene skulle sættes sammen.

Ilinea er hendes bedste veninde. Men Paulinha leger med både piger og drenge. Lige uden for huset er der en overdækket veranda. Her mødes børnene tit, når de har fri fra skole. En af legene er en slags stikbold. Når man bliver ramt, skal man bøje sig ned på jorden og vende en hel masse kapsler om, før man igen kan være med i legen. Børnene er superhurtige til at vende kapslerne, mens de holder øje med bolden.

De kan også flere sanglege. En af dem ligner Bro-bro-brille. Den leg slutter med, at børnene er delt i to hold, som så trækker tov. Der er bare ikke noget tov. Paulinha er forrest på sit hold. Hun står over for en af drengene. De tager fat i hinandens hænder og holder godt fast, mens de to hold trækker i hver sin retning med armene rundt om hinandens maver. I lang tid ser det ud til, at Paulinhas hold vinder – men så kan hun ikke holde fast længere – og hele holdet af piger vælter hvinende bagover.

Det er fredag, og klokken er 12. Det betyder, at Paulinha ikke længere har tid til at lege. Hun pakker sin lyslilla skoletaske. For hun skal snart i skole. Der er så mange børn i skolerne, at de er nødt til at gå der på skift. Nogle går i skole om formiddagen, mens andre, som Paulinha, går om eftermiddagen. Hun har først fri klokken 17.30.

Alligevel står hun op klokken syv om morgenen. Da er hendes far allerede taget på arbejde. Han arbejder for en glarmester. Paulinhas mor arbejder på en restaurant, hvor hun laver mad

og serverer, og kommer først sent hjem. Så om formiddagen vasker Paulinha op, hun ordner komfuret og rydder op på værelset, som hun deler med sin mor. Så laver hun lektier.

Paulinha var fem år gammel, da hun kom i kvarterets egen skole. Det var ikke folkeskolen, for der var slet ikke plads til alle de børn, der gerne ville gå i skole. Derfor havde nogle voksne lavet skoler i kvarteret, hvor de underviste børn, så de måske senere kunne komme i en rigtig skole. De skoler lå i tomme bygninger eller udenfor mellem nogle huse, hvor der måske lige var spændt noget stof henover, så det ikke regnede for meget ned på børnene. Sådan er det stadigvæk.

Nu er det lykkedes for Paulinha at komme ind på en rigtig skole, hvor hun går i 6. klasse. Hun er en af de yngste i klassen.

Der er en halv time til, at timen begynder, men Paulinha og de fleste andre af klassens børn er allerede kommet. Paulinha sidder på første række sammen med to veninder. Paulinha har en helt masse at fortælle. Hun snakker løs, og de tre piger griner sammen. De har alle hvide kitler ud over deres tøj. Det er en skoleuniform, som alle børn i Angola skal have på.

I morgen er det lørdag. Så smider Paulinha uniform og sko – og spiller igen fodbold i gaden derhjemme.

Heste af snor

OVERSAT OG NEDSKREVET AF HANS LAURENS

ILLUSTRATIONER: PETER WALDORPH

Der var engang en mand og en kvinde, som ville have et barn, men det lod vente på sig. Langt om længe fødte konen en lille søn, og så døde hun. Drengen voksede op sammen med sin far, som ønskede at gøre det bedste for sin lille dreng. Da drengen blev gammel nok, satte faderen ham i skole, men det gik ikke særlig godt, og drengen lærte ikke rigtig noget. Efter et stykke tid tog faderen drengen ud af skolen og satte ham i lære hos en heksedoktor i stedet for. Heksedoktoren gav drengen en lille stump snor, og med den lærte han drengen at lave gyldne heste, som han kunne sælge på markedet, så han kunne tjene penge. Faderen passede på det lille stykke snor, når drengen ikke skulle bruge det. Han var bange for, at drengen ikke kunne passe på det selv, for heksedoktoren havde sagt til faderen, at hvis den lille stump snor nogensinde blev væk, ville han miste sin søn for altid.

Derfor passede faderen rigtig godt på den lille snor, så han ikke risikerede at miste sin eneste søn. Drengen blev hurtigt meget dygtig til at lave heste. Ja, det gik faktisk så godt, at han med tiden blev dygtigere end heksedoktoren. Det havde heksedoktoren det dårligt med. Han kunne ikke lide, at der var nogen, som var dygtigere end ham.

En dag inviterede heksedoktoren drengens far hjem til et møde om drengens uddannelse og hans fremtid. Faderen kom

og anede ikke uråd. Heksedoktoren beværtede faderen med god mad og rigeligt med vin. Det gik, helt som heksedoktoren havde planlagt; faderen blev fuld, og heksedoktoren fulgte ham hjem og så sit snit til at stjæle den lille stump snor fra ham.

Den næste morgen opdagede faderen, at snoren var væk. Han blev bange og begyndte at lede efter den i hele huset, men han kunne naturligvis ikke finde den, og han løb ud af huset for at finde sin søn. Endelig så han ham i det fjerne. Drengen stod ved floden og kiggede ned i vandet. Pludselig hørte faderen et rasende skrig og så heksedoktoren komme løbende med en kniv i hånden. Han løb direkte mod drengen med kniven løftet, klar til at dræbe ham. Faderen kunne ikke nå at hjælpe sin søn. Drengen hørte heksedoktorens råb og vendte sig om. Da han så heksedoktoren komme løbende med kniven, kastede han sig i floden. Der forvandlede han sig til en lille fisk og begyndte at svømme ned ad floden ud mod havet. Heksedoktoren smed kniven fra sig og sprang efter drengen ned i floden, hvor han straks forvandlede sig til en større fisk, som svømmede efter den lille fisk for at æde den. Da drengen så den store fisk, forvandlede han sig fra en lille fisk til en endnu større og hurtigere fisk, og heksedoktoren forvandlede sig med det samme til en endnu større. Sådan nåede de ud til havet, og sådan forfulgte de hinanden, mens de hele tiden forvandlede sig til større og større fisk. Til sidst nåede de Portugals kyst. Drengen kom først, og der forvandlede han sig til sig selv og løb op på stranden, hvor han så et stort slot, som lå lige ved kysten. I slottet boede en meget rig mand og hans eneste datter, som var meget smuk. Det vidste drengen ikke noget om. Han var bange for heksedoktoren og forvandlede sig til en due og fløj op på slottets tag. Derfra kunne han se, hvornår heksedoktoren nåede frem til kysten.

Han satte sig til rette på taget og så sig omkring. Lige bag ham var der et vindue, og på den anden side af vinduet stod et stort bord dækket med den lækreste mad. Ved synet af maden opdagede drengen, hvor sulten han var blevet af den lange svømmetur. Ved siden af vinduet var der et lille ventilationshul i væggen. Det var ikke stort, men som due kunne drengen nemt flyve gennem hullet. Det gjorde han, og da han kom ind i rummet, forvandlede han sig til sig selv og begyndte at proppe sig med mad. Da han omsider var mæt, forvandlede han sig til en due igen og fløj ud på taget for at holde øje med heksedoktoren. Maden på bordet var den rige mands datters aftensmad, som tjenestepigen havde anrettet og stillet frem. Da hun opdagede, at der var nogen, der havde spist af hendes mad, blev hun rasende. Hun kaldte tjenestepigen til sig og anklagede

hende for at have spist af maden. Tjenestepigen vidste jo ingenting og bedyrede sin uskyld. Den unge kvinde var vred.

“Kan du måske se andre her? Her er kun dig og mig, så det kan kun være dig, der har spist af maden.”

Tjenestepigen benægtede igen, og nu blev den smukke kvinde rasende og ville straffe og slå tjenestepigen.

Drengen så det gennem vinduet og kunne ikke holde ud at se på, at tjenestepigen skulle straffes for det, han havde gjort. Hurtigt fløj han ind gennem hullet og forvandlede sig til sig selv og sagde:

“Det er mig, der har spist maden.”

Kvinden blev meget overrasket over at se, at der var en stor dreng i rummet. Hun var slet ikke vant til at være sammen med drenge, så hun blev straks nysgerrig og glemte helt, at hun var vred.

“Hvor kommer du fra?” spurgte hun.

“Gennem hullet i væggen.”

“Det kan du ikke; hullet er jo alt for lille.”

“Jo, vil du se?” sagde drengen og forvandlede sig til en due. Han fløj ud på taget og tilbage ind i rummet og forvandlede sig til sig selv igen.

Det imponerede pigen.

“Hvordan kunne du gøre det?” spurgte hun, og fra det øjeblik var de venner.

Hver aften fløj drengen gennem hullet ind til pigen, og sammen spiste de aftensmad. Bagefter snakkede de sammen, spillede spil og hyggede sig, og efter en tid begyndte de at sove sammen i pigens store himmelseng. Om morgenen når solen stod op, forvandlede drengen sig igen til en due og fløj ud på taget.

En dag opdagede pigen, at hun var blevet gravid. Det kunne ikke skjules, og faderen blev vred og ville vide, hvem der var fader til barnet, men datteren nægtede at svare. Nyheden spredte sig uden for slottet og blev til sladder.

“Har du hørt det? Den rige mands datter oppe på slottet er blevet gravid,” sagde folk.

“Hvem er faderen?” spurgte de hinanden.

“Det er der ingen, der ved,” svarede andre.

“Hun bor på slottet sammen med sin far og må ikke se andre mænd,” funderede nogen.

“Så kan det kun være faderen,” foreslog én.

Og så hviskede alle: “Det er faderen.”

Det kom hurtigt faderen for øre. Han blev endnu mere vred, og han truede og bad og lokkede sin smukke datter, men hun ville stadig ikke sige, hvem der var faderen.

I mellemtiden var heksedoktoren kommet til Portugal. Han kunne ikke forstå, hvor hans elev var blevet af. Han spurgte og ledte overalt, men han kunne ikke finde ham, indtil han hørte om en pige, der på mystisk vis var blevet gravid. Hvis det ikke var faderen, der havde gjort det, hvem var det så, spurgte folk.

Heksedoktoren vidste med det samme, at det var hans elev, der stod bag. Han opsøgte faderen og lovede mod god betaling at finde ud af, hvem der var fader til datterens barn. Drengen ville i grunden gerne fortælle faderen, at det var ham, der havde gjort hans datter gravid, men den smukke datter var ikke sikker på, at det var en god idé.

“Min far er så vred, at han slår dig ihjel, hvis du siger det,” sagde pigen. “Det vil jeg ikke risikere.”

I stedet forvandlede drengen sig til en vielsesring af guld, som pigen tog på fingeren. Det gjorde kun tingene endnu værre. Faderen blev ude af sig selv af raseri, da han så ringen.

“Ikke nok med at du er blevet gravid, men du har også giftet dig uden at spørge mig om lov,” brølede han. “Sig mig, hvem det er?”

Men pigen forblev tavs og ville ikke sige det.

Heksedoktoren hviskede til faderen: “Du skal bare bede om at få lov til at se ringen, så kan vi løse problemet.”

Men pigen ville ikke lade faderen se ringen.

Faderen råbte og skreg. Han kunne ikke bære, at alle sagde, at det var ham, der var faderen, og at hans eneste datter ikke ville sige, hvem der var far til barnet, og hvem hun havde giftet sig med. Til sidst blev han syg og måtte ligge i sengen.

Pigen kunne ikke holde ud, at hendes far var blevet syg, fordi hun ikke ville fortælle, hvem der var far til hendes barn. På den anden side turde hun ikke fortælle det, fordi hun var bange for, at de ville slå drengen ihjel. Hun anede ikke, hvad hun skulle gøre og begyndte at græde. Nu forvandlede drengen sig til sig selv igen.

“I morgen,” sagde han, “skal du give din far ringen, men du skal ikke bare give ham ringen, du skal kyle den ned i gulvet.”

Så forvandlede drengen sig igen til guldringen, og pigen satte den på sin finger.

Den næste dag gik pigen ned til sin far, som stadig lå i sin seng.

Hun tog ringen af fingeren og kylede den i gulvet, mens hun råbte:

“Her er den så!”

Da ringen ramte gulvet, forvandlede den sig til store gyldne majs-korn, som dækkede hele gulvet.

Ikke så snart heksedoktoren så det, forvandlede han sig til en stor hvid høne, som med lynets hast begyndte at spise alle majs-kernerne. Øjeblikket efter at troldmanden havde forvandelt sig til en høne, forvandlede drengen sig fra majs-korn til en stor glubsk ræv, der i én mundfuld spiste hønen, og straks derefter forvandlede drengen sig til sig selv og stod foran faderen.

“Det er mig, der har giftet mig med din datter, og det er mig, som er far til barnet,” sagde han.

Faderen blev meget overrasket og glad over, at han nu endelig fik at vide, hvem der var far til datterens barn, og hvem der var hendes mand. Nu fortalte drengen historien om den onde heksedoktor, og om hvordan han var kommet til Portugal, og hvordan han havde mødt hans datter.

Efter det må du selv gætte, hvem der levede lykkeligt til deres dages ende.

Eventyret er fortalt af Casilda, Luanda maj 2009 og gendigtet af Hans Laurens. Casilda er omkring 70 år. Hun arbejder på et børnehjem i en fattig forstad til Luanda og bruger sine historier til at underholde og opdrage børnene. Casilda siger, at historier skal fortælles under et træ, fordi træer lever længere end mennesker og hjælper mennesker med at huske historierne bedre.

"Hej,
jeg hedder Jorge og er ni år. Jeg
bor ude på landet i Angola."

Jorge savner sin far

TEKST OG FOTO: HANNE SELNÆS

Her er jeg foran min morfars hus. Det er ham med hatten. Min mor står ved siden af. Min mormor er i marken lige nu.

Tidligere boede vi sammen med min far inde i byen. Så fik han en ny kone. Derfor bor vi nu hjemme hos mine bedsteforældre. Det er to år siden, at vi flyttede.

Jeg sidder på min seng. Det er en madras på gulvet. Jeg deler den med min lillebror på otte år. Vi har ikke nogen radio. Og heller ikke strøm. Om natten er her meget mørkt og stille. Når vi har spist aftensmad, går vi bare i seng. Min mors seng er lige ved siden af vores.

Måske kan jeg finde en moden avocado oppe i træet. Det er min morfars træ. Vi dyrker også porrer, løg, gulerødder, chili-peber, kål og kartofler, som vi sælger og spiser.

Min lillebror græder. Han har slået en tå, og der er kommet betændelse i såret. Foden er helt hævet. Det gør meget ondt.

Kom med hen i skolen. Jeg har min egen skammel med. For vi har ingen stole eller borde på skolen. 12 af børnene er syge i dag. Det er helt normalt. Vi er 43 elever i 3. klasse.

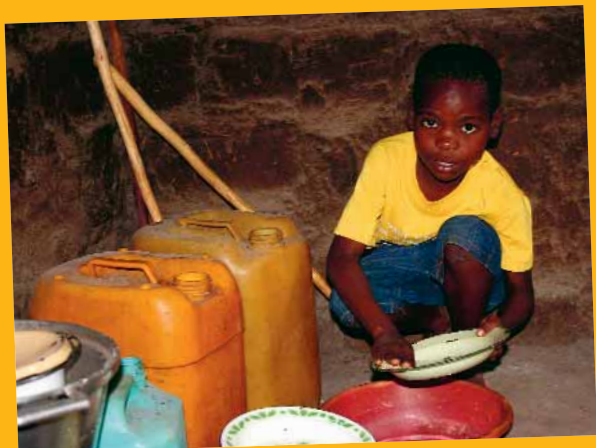
Nogle gange bruger jeg skamlen som bord. Så sidder jeg på gulvet. Min hvide skoleuniform er beskidt. Derfor har jeg den ikke på i dag.

Jeg går i 3. klasse. Min lillebror skulle også gå i skole, men der er ingen lærer til 1. og 2. klasse. Kun til 3. og 4. klasse.

I dag får jeg lov til at spille kort sammen med de store i frikvarteret. Men jeg er ikke så god til det.

Når jeg har fri fra skole, skal jeg vaske op. Hov, jeg glemte at skifte tøj.

Så henter jeg vand til min mor og min bedstefar.

Jeg savner min far og mine venner. Og min storebror, som er 21 år, og som også bor i byen. Jeg kan bedst lide at bo i byen. For der havde vi fjernsyn. Og man kunne købe vindruer. De smager rigtig godt.

"Når jeg har hentet vand, skal jeg spille fodbold.
En af mine venner har en bold.
Når jeg bliver stor, vil gerne være politimand."

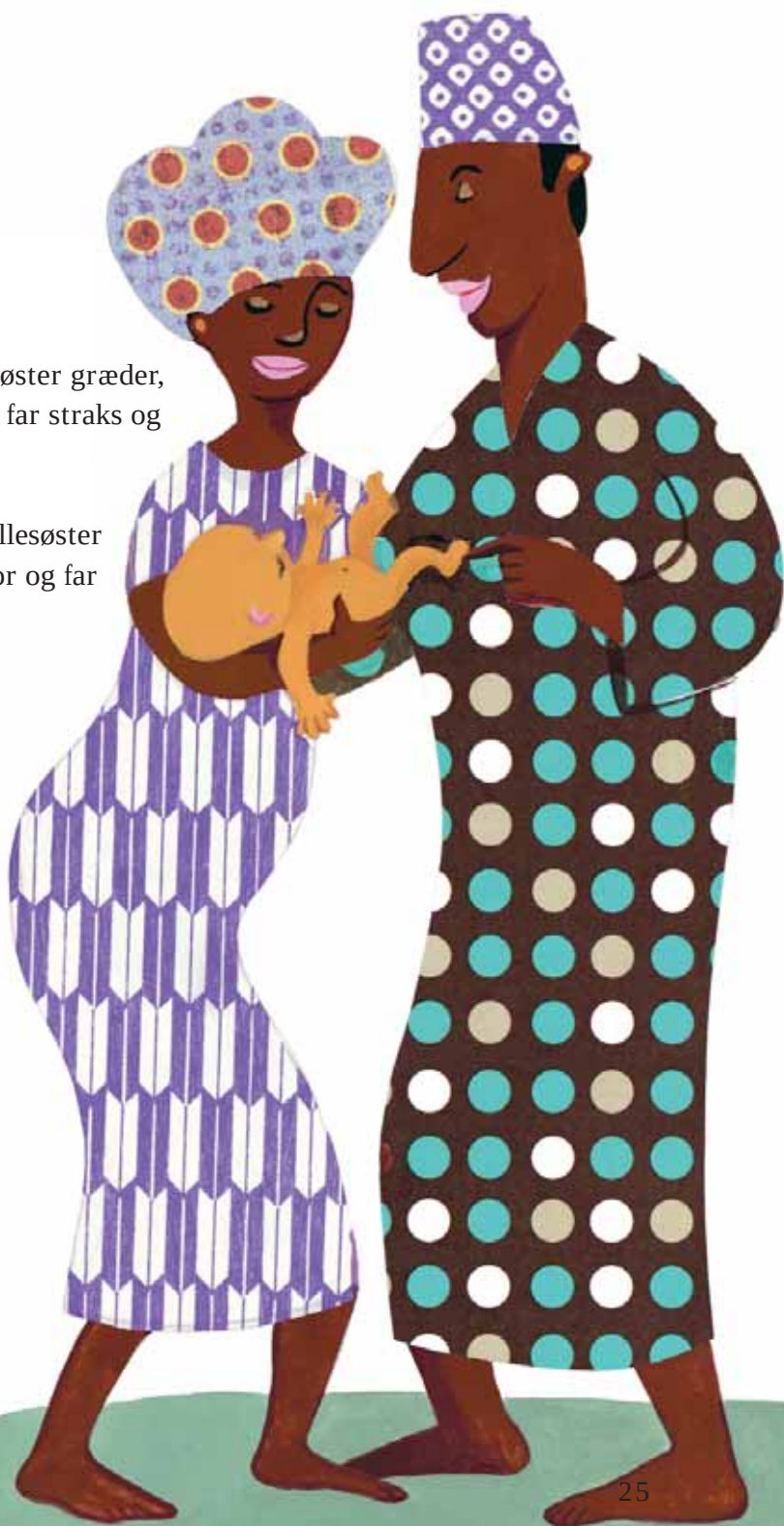
Emile er bare skøn

AF THOMAS WINDING
ILLUSTRERET AF TOVE KREBS LANGE

Når Emiles lillesøster græder,
kommer mor og far straks og
trøster hende.

Og når Emiles lillesøster
smiler, bliver mor og far
så glade.

Når Emiles søster skal vaskes,
kysser mor hende altid og siger,
at hun har en dejlig blød hud.

Og når far løfter hende op,
siger han altid, at hun har
sådan nogle dejlige øjne.

Emile er god til at spille fodbold.

Og han kan huske næsten
alle bogstaverne.

Han er den som løber hurtigst.
I hvert fald somme tider.

Og han kan smide en sten så højt op i luften, at man ikke kan se den.

- Jeg er bare SKØN, siger Emile.

- Ja, det synes jeg også, siger hans far, - men var det dig der smed en sten over muren og ramte mig i nakken?

- Nej, det var ikke mig, siger Emile.

For det er han begyndt at sige:
Det er ikke mig.
Hvis han vælter sin lillesøster,
når han spiller bold, så er det ikke ham.

Og hvis han tager nogle af sin mors penge
og køber sodavand, så er det heller ikke
ham.

- Hvem er det så? spørger mor.

- Det ved jeg ikke, siger Emile.

- Og hvem har været oppe i sengen
med snavsede fødder, spørger far.

- Det er ikke mig, siger Emile.

En dag siger far: - Hvor er Emile?

- Jeg har ikke set ham, siger mor.

- Jamen, jeg står jo her, siger Emile.

- Han er nok gået, siger far.
 - Jamen, jeg står jo HER, råber Emile.
 - Næe, det kan ikke være dig, siger far.
 - Hvorfor ikke?
 - For det siger du jo selv ...
- Det er ikke mig ... det er ikke mig.

Så griner Emile og siger: - Jamen, det ER mig ... for det var også mig, der kom til at gå i sengen, og det var også mig, der smed en sten, og det var mig, der væltede lillesøster.

Og det må I undskylde.

Så griner far og siger: - Du er bare skøn, Emile.

Og mor siger: - Emile, hvor var det godt, du kom tilbage.

Shaída fra Den Glade Skole flytter til byen

Måske har du læst om pigen Shaída? Hun gik i Den Glade Skole i Mozambique. Hun var ni år, da vi skrev om hende i LæseRaketten sidste år. Shaída boede ude på landet, men ville hellere bo i byen, som hun kom fra. For hun forstod ikke rigtigt de andre børn. De talte et lokalt sprog, som hun ikke kunne. Så det var svært at få venner og forstå lærerne.

Nu er Shaída blevet 10 år og er kommet tilbage til byen med sin mor, far og lillesøster. Og det er hun glad for. Hun kan som regel godt lide sin nye skole, for her forstår hun de andre børn. Og hvad lærerne siger. Det er dog noget ved skolen, som Shaída slet ikke kan lide. Nemlig når børnene får et rap over fingrene af lærerne, hvis de svarer forkert eller ikke har lavet deres lektier. Forhåbentlig kan IBIS en dag være med til også at gøre Shaídas nye skole til Den Glade Skole.

For på Den Glade Skole, som Shaída gik på, mens hun boede på landet, slår lærerne ikke. I Den Glade Skole sørger IBIS for, at forældre, lærere og skoleinspektør sammen arbejder på, at alle børn får en god og tryk skolegang. Og de holder alle øje med, hvad der foregår i skolen.

Derfor er det heldigt, at danske skoleelever i Hele Verden i Skole-kampagnen 2009 samlede så mange penge ind til Den

*Shaida blev glad, da hun
så sig selv i LæseRaketten.*

Glade Skole, at IBIS nu kan forandre hele
10 nye skoler i Mozambique til Glade Skoler.

Det betyder, at lærerne kommer på kurser og lærer at under-
vise på en måde, så børnene forstår dem. Det betyder også, at
hver skole får et lille mobilt skolebibliotek. Og at IBIS snakker
med lærerne og forældrene om de rettigheder, som børn har.
For eksempel at piger også har ret til at gå i skole, i stedet for
at blive gravide og gift tidligt.

Det virker. Allerede nu kan IBIS se, at flere piger bliver i
Den Glade Skole end i de almindelige skoler i området.
Ligesom Shaida, der også bliver ved med at gå i skole.

Shaida drømmer om at blive skoledirektør ligesom sin tante.
Så vil hun have sit eget hus, en motorcykel og en bil og fem
børn. Hun vil også gerne rejse rundt og se verden.

Lørdag sover Baby længe

TEKST OG FOTO: HANNE SELNÆS

Elizeth strækker sig i overkøjen. Det er lørdag og den eneste dag i ugen, Elizeth kan sove længe. Hun smiler ved tanken om, at hun ikke behøver skynde sig. Hendes mor rumsterer i køkkenet ved siden af. Det er en dejlig lyd, for normalt er hendes mor allerede taget på arbejde, når hun vågner. Men i dag har de alle sammen fri.

Der er stille i underkøjen, som hendes to brødre Aldair på 13 år og Venissimo på 12 år deler. De er nok stået op. Venissimo driller hende med, at hun altid er sent på den. De to går i samme 6. klasse, selvom han er et år ældre end Elizeth på 11 år.

I dag gider hun ikke tænke på skolen. På væggen for enden af køjesengen hænger en plakat. Den forestiller paven af den katolske kirke i Rom. Hele familien er katolikker, så søndag skal hun også tidligt op for at gå i kirke. Men det er først i morgen.

”God morgen, Baby,” siger hendes mor fra køkkenet. Elizeth smiler, hun har ikke noget imod sit kælenavn. Hun bliver aldrig kaldt andet derhjemme.

Elizeth hopper ned fra overkøjen. Flere kufferter ligger oven på hinanden mellem sengen og væggen i det trange værelse. Hun trækker den røde ud – i den ligger hendes eget tøj. Hun

finder det tøj frem, hun skal have på i dag, og da hun kan høre musik, går hun ind i stuen, hvor fjernsynet er tændt, og brødrene hænger ud i sofaerne.

Vild med Michael Jackson

De ser musikvideoer på tv. Elizeth er vild med pop – både angolansk og international. Amerikanske Beyoncé og Hannah Montana er sammen med Michael Jackson hendes idoler. Men hun kan også lide både kizomba og kuduru, som er moderne angolansk musik – og hun kan lide at danse til musikken.

Hendes mor er allerede i gang med at vaske tøj. Og om lidt skal Elizeth hjælpe hende med husarbejdet. Drengene hjælper også lidt til. Aldair kan ikke fordrage at vaske op – men nogle gange vasker han gulv. Børnene er nødt til at hjælpe til hjemme, for på hverdage er forældrene taget hjemmefra, længe før børnene vågner. Det gør de for at undgå at sidde fuldstændig fast i myldretidstrafikken, som gør det næsten umuligt at komme frem i Angolas hovedstad Luanda.

Elizeth vil være olieingeniør

Elizeth ved godt, at hun er heldig. Hun er glad for, at der er fred i Angola, og at hun kan bo i et rigtigt hus med begge sine forældre, spise sund mad hver dag og få lov til at gå i en katolsk privatskole. For der er stor fattigdom i Angola, og hun ved, at mange børn går sultne i seng, at alt for mange børn ikke har forældre eller et sted at bo, men må vaske biler, leve som gadesælgere eller stjæle for at klare sig. Og at mange børn aldrig kommer i skole.

Elizeth og hendes brødre ved også, hvad der skal til for at give alle børn en skolegang og et bedre liv: Hvis regeringen bygger

Lyt til angolansk musik på **ibis.dk/verdeniskole**. Her kan du finde noget af den musik, Elizeth godt kan lide.

flere skoler, uddanner lærere og gør skolen helt gratis, så er det muligt at få alle børn i Angola i skole.

Elizeths egne yndlingsfag er natur og teknik og matematik. Og hun har en plan for fremtiden: hun vil være ingeniør i olieindustrien. Hvis hun skal have børn, så er et eller to nok. Så kan hun tage sig godt af dem, tænker hun.

I dag har hun dog andre planer Hun skal nemlig over til en veninde og spille Playstation. Og hvis hendes far er i godt humør, får hun og brødrene måske penge til en is senere på dagen.

Sagen om den farlige formel

AF KIRSTEN SONNE HARILD OG JAN SOLHEIM

Hej! Cornelius her. Ved ikke, om I kender mig. Jeg er 12 år og bor på Niels W. Gades Gade på Østerbro i København sammen med min mor, far og lillesøster Karla. Eller som min mor plejer at sige: ”Cornelius spiser, sover og bader her. Resten af tiden bor han på Flammen.”

Der er faktisk noget om det, men mellem os er det altså kun den halve sandhed. Det er rigtigt, at jeg flyver meget rundt på Flammen, som er mit skateboard, men her det seneste år har jeg samtidig brugt rigtig meget tid sammen med Lulu. Lulu, min mærkelige mysteriemakker med det enorme hår, de mørke øjne, rebet over skulderen og de altid alt for lange ærmer, der får hende til at ligne en hjælpeløs hundehvalp med alt for store poter. Men tag endelig ikke fejl af hende. Hun er jo cirkusartist: stærk som en bjørn, vildt atletisk og supergod til at klatre. For et år siden sendte Lulu mig en lille hemmelig seddel og trak mig med ud på vores første opgave, og siden har vi hængt ud sammen i vores hemmelige hule i Fælledparken og været sammen om de forskellige mærkelige og farlige sager, vi jævnligt falder over.

Og en mærkelig, farlig sag var lige præcis, hvad jeg – helt tilfældigt fik fært af, en søndag kort før sommerferien.

Jeg skulle møde Lulu i hulen og kom trillende ned ad Østerbrogade. Ja, det er en omvej, det ved jeg godt, men jeg var nødt til at lade, som om jeg skulle ned til Pierre, for mor

skulle til Fælledparken med Karla bag på sin cykel og havde spurgt, om vi skulle følges. Og jeg kunne jo ikke have, at de opdagede hulen. Så jeg sagde nej og tog altså Østerbrogade.

Nede ved krydset kan man se hen til skolen. Jeg drejede hovedet, helt vanemæssigt, og kastede et blik på den – og standsede så op. Sådan en søndag plejer der ikke være aktivitet ude foran. Måske er der lige et par glemte cykler, der har stået og lånet sig op ad hinanden siden fredag. Måske tripper en ældre dame forbi med en lille hund og en bagerpose. Men denne søndag var det anderledes. Jeg mærkede det med det samme. Det ringede højt i mit øre, og luften omkring mig sitrede af spænding under opsejling. Jeg kneb øjnene sammen og kiggede rundt. Og dér, ganske rigtigt ... En sort bil svingede rundt i krydset, bremsede op foran skolen, og to unge mænd steg ud og gik hen mod cykelstativerne, hvor en lidt ældre mand stod og ventede. De to kiggede vagtsomt rundt, orienterede sig over skuldrene, standsede op foran manden ... og gav ham nu et eller andet. Jeg kneb øjnene sammen. Det var ikke noget stort ... Et bundt, måske? Penge? En af dem fra bilen lændede sig nu ind mod ham og lod helt klart, som om han IKKE snakkede til ham, men til fortovet.

Wow! Spørg mig lige, om jeg gispede en gang og prøvede at få pulsen under kontrol.

For jeg var sikker på, at jeg kendte den mand. Jeg fokuserede nu, så godt jeg kunne, på hans ansigt. Jeps, det var ham. Folmer Hansen, skolens nye fysik- og kemilærer, med sit tilbagestrøgne vandkæmmede halvtredserhår og en altid nydeligt strøget og stramt tilknappet skjorte under en pæn jakke. Han havde allerede skabt sig et temmelig dårligt ry på skolen. Havde fået en pige i ottende til at græde, fordi han bad hende æde et stykke papir med en formel, som hun havde skrevet forkert, med ordene: "Sådan en elendig formel vil jeg ikke se

her på skolen. Æd den!”

Siden havde han ikke heddet andet end Formel-Folmer.

Aldrig har jeg fløjet så hurtigt på Flammen som på det sidste stykke til hulen.

”Jeg siger dig, det var ham! Han var i gang med en handel, og den var ikke for børn,” hviskede jeg til Lulu.

”Er du helt sikker på, at det var Formel-Folmer?” sagde Lulu og pillede ved sit reb.

”Hundrede! Han har gang i noget beskidt, Lulu. De passede virkelig på ikke at blive set.”

”Hm ... det bliver vist en travl skoledag i morgen, hva’?” sagde hun og svingede med sit hår og bød mig en af sine gamle småkager.

Jeps, Lulu havde læst mig rigtigt. Det blev en travl dag. Og meget meget mystisk.

Formel-Folmer gik bare rundt på gangene mellem lærerværelset og fysiklokalet og lignede sig selv. Glat, nystrøget og ond i sulet over for alle de håbløse elever. Det var svært at fange ham på noget umiddelbart, men vi lod os ikke narre.

"Ham der Folmer Hansen, som vi skal have i sjette..." spurgte jeg vores klasselærer. "Er han med i noget ungdoms-klubarbejde eller noget?"

"Næ ... han har vist engang spillet oldboys fodbold," sagde hun og kiggede mystificeret på mig.

Hm ... det gav mig ikke en oplagt sammenhæng. Så skulle det da lige være, at han havde været i gang med at handle nye oldboysspillere, dér ude foran skolen. Nix, den hoppede jeg heller ikke på. Formel-Folmer havde gang i noget, han ikke ville fortælle hverken politiet ELLER sine kolleger om. Der var kun én ting at gøre. Vi måtte skygge ham!

"Jeg har lige fisket hans skema uden for lærerværelset," skrev Lulu meget belejligt på en sms efter spiseren. "Han har fri klokken 2."

Vi stod derfor klar og skyggede på hjørnet. Længe. Vi kunne se alle, der forlod skolen. Men ingen Folmer.

"Han hænger vel ud i fysiklokalet, så?" sagde Lulu og kiggede sig utålmodigt omkring.

Vi listede ind på skolen igen. Vi mødte lige fru Falk, som var ude med blikket, og bildte hende ind, at vi havde glemt Lulus gymnastiktøj og fik lov til at fortsætte. Døren til fysiklokalet stod ganske lidt på klem. Når der ikke var time derinde, kunne det kun betyde én ting. Folmer var derinde alene. Nu havde vi ham! Jeg kiggede igennem sprækken og kunne se det meste af lokalet. Helt stille. Et skab stod åbent. Skabet, der

normalt rummede fysiklokalets farlige kemikalier!

”Aha!” hviskede jeg til Lulu og lod hende kigge lidt. ”Han har gang i noget med gift?! Det der skab må vi ikke engang åbne, når vi kommer i niende.”

”Men hvor er han?” spurgte Lulu stille og skubbede forsigtigt til døren, så den gik lidt mere op, og mit synsfelt blev større.

Vi listede ind, Lulu tog vejen omkring katederet, jeg selv gik ned til skabene bagest i lokalet.

Kniirrk. Den lyd! Hvad var det? Som forsigtige trin på en gammel slidt trappe. Men hvilken trappe? Mit hjerte fløj op i halsen. Jeg nåede lige at vinke til Lulu, at hun skulle dukke sig, og røg selv ned bag en af de bageste bænke, før først Formel-Folmers frisure og derefter hans skuldre og krop dukkede op fra gulvet mellem den forreste bænkerække og vinduet.

Var der en lem i gulvet? Et hemmeligt kælderrum?

Jeg betragtede ham igennem et hul i et ryglæn. Han stillede sig hen foran skabet, tog så nogle tynde gummihandsker på og trak vejret dybt. Så fiskede han forsigtigt en masse små glas, kolber, dåser, skeer og vægte ud af skabet. Satte det fra sig i en lille plastickurv på katederet – ja, det Lulu lå og gemte sig under! – og låste derefter skabet. Så tog han kurven i favnen, traskede tilbage til trappen i gulvet, kravlede ned ad den og lukkede efter sig.

Vi var oppe som to raketter og for hen og gloede på den næsten usynlige lem i gulvet.

”Hvad var dét lige?” hviskede Lulu. ”Hvorfor kan han ikke bare sidde heroppe og arbejde? Hvorfor skal han gemme sig i et hemmeligt rum?”

Vi trak os tilbage ud på gangen.

”Er der andre måder at komme derned på end ned ad stigen

her? Hvad for et rum i kælderen er mon det tætteste? Og er der en dør ind til det rum, han er i?" spurgte jeg stille og kiggede rundt og kløede mig lidt oven i min hue.

"Nej, det nærmeste rum i kælderen er magasinet," sagde Lulu. "Jeg har altid troet, at kælderen endte dér. Der er ikke nogen dør videre. Jeg sværger."

"Men andre muligheder? En ventilationsskakt for eksempel? Som kunne tænkes at fortsætte ind over et hemmeligt rum? Et rum, vi ikke kender?"

"Aha, jeg ved, hvad du tænker på," hviskede hun og var allerede på vej ud på gangen.

En ventilationsskakt er ikke det fedeste sted at opholde sig. Især ikke, hvis man skal kravle i dem, og man har sin makkers fødder lige i synet, mens man gør det. Lulu havde godt nok beholdt skoene på, da vi løftede risten af i magasinet og hejste os op, og hendes sko lugtede heldigvis kun af gummisål og en lille smule af savsmuld fra cirkus, men det var sådan set heller ikke lugten, der gjorde det svært for mig. Nej, Lulu havde en meget effektiv, men mærkelig teknik, når hun skulle igennem skakten. Hun skubbede sig fremad som en frø. Det betød, at hun engang imellem lå helt stille, og i de sekunder, hun lå helt stille, nåede jeg så med min mere jævne krabbede kravlen at indhente hende sådan nogenlunde, bare for endnu en gang at få hendes fødder i synet, når hun satte af igen. Oven i det var der mørkt, trangt og beskidt, og jeg gispede og ømmede mig om kap med skolens ventilationssystem.

Vi kom til en rist. Bingo! Vi var over det ukendte kælder-rum. Lyden af musik på en gammel transistor nåede vores ører, og et blegt lys skinnede op til os i striber. Lulu kravlede stille rundt og gav plads til mig. Vi kunne nu begge kigge ned. Og vi gjorde store øjne.

Der sad han – og lavede piller! Formel-Folmer lavede piller! Små lyserøde piller. I bunkevis.

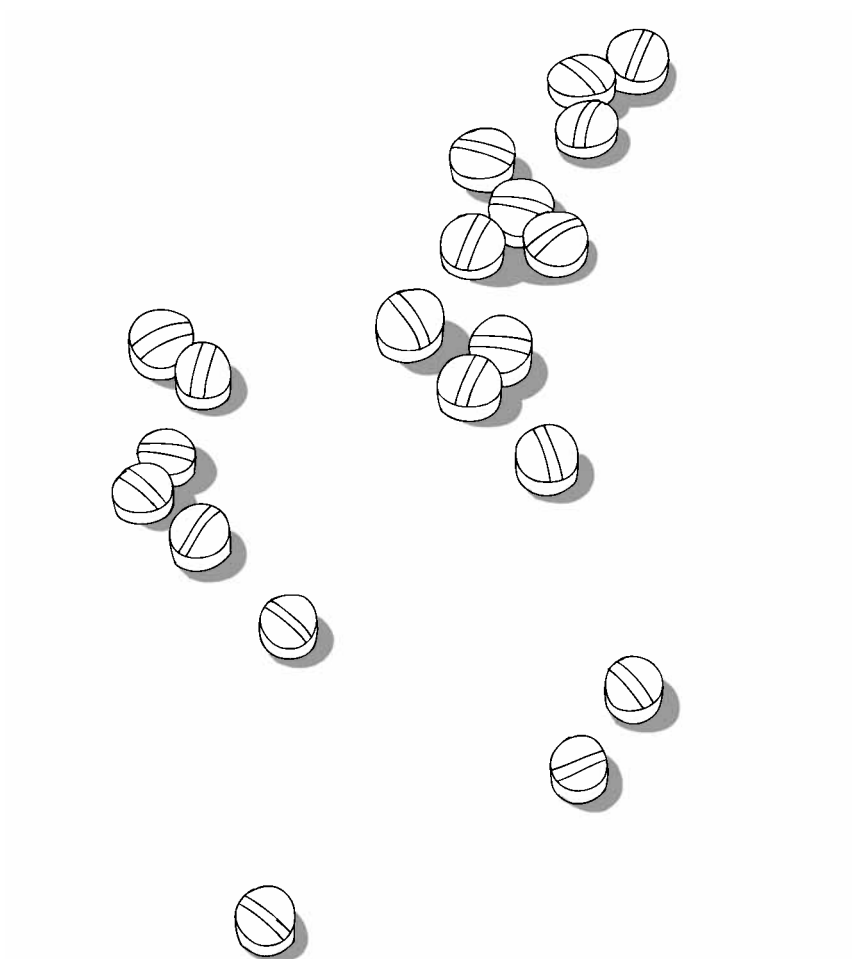
Foran ham var et stort laboratoriebord dækket med forskellige pulvere, væsker, forme, slanger og kolber. På en lille tavle ved siden af ham hang en seddel med en enorm formel skrevet med store bogstaver. Så dét var altså hans hemmelighed: en formel? Og den var stensikkert lige så farlig, som den var hemmelig.

Min krop var begyndt at ryste af mælkesyre og stress og klaustrofobi. Jeg var ved at få et gammelt klistret spindelvæv ind i næsen, fordi jeg hev så hårdt efter vejret. Det gjorde det ikke nemmere for mig at se på det hvide i Lulus øjne. Min ellers så seje makker var også presset. Vi måtte se at komme væk og begyndte langsomt og stille at vende rundt i skakten.

'Bippelibip!' Folmers mobil! Vi frøs.

"Ja." Hans stemme lød irriteret. "Ja, ja, ja, for fanden, jeg er i gang. Ja, de er færdige til i morgen aften. Jeg lukker jer ind ved 18-tiden ad bagindgangen."

Stilhed. Folmer trak vejret dybt og fortsatte. "Nej, jeg vil ikke høre, hvem I sælger dem til. Nå, på diskoteker og foran skoler? Jeg er sgu ligeglad. Bare jeg ved, at hvis I sælger dem til børn og unge, må de ikke få flere end én. De er sgu lidt

farlige i for store doser. Og vil I så lade mig være i fred? Jeg kan ikke blive ved på det her sted, uden at det bliver opdaget.”

Det havde han nemlig ret i! Folmer var netop blevet afsløret. Hans formel var dødsensfarlig. Det var klart, at det var den slags piller, der fik unge til at blive helt vildt glade og gav dem lyst til at flippe ud på et dansegulv hele natten. Men vi havde hørt om dem i biologi. De kunne også gøre unge dødssyge, ja måske tage livet af dem.

Pillerne blev hentet senest 'i morgen aften'? Det gav os ikke meget tid. Og vi måtte vist lige have assistance denne gang. Vi lå klar tirsdag kl. 18:00. Alle fra 5.b. Vi havde knoklet hele dagen med at få de rigtige looks frem, og vi havde skaffet os adgang til fysiklokalet og den hemmelige kældernedgang ved at nappe en nøgle fra vicerens skuffe. Ja, det var måske ikke så lovligt. Men det var nødvendigt. Vi måtte tage skraldet senere.

Wow, det så virkelig slemt ud, da de to dealere ankom sammen med Folmer: Pierre lå halvvejs i klemme i lemmen, Hassan hang på det nederste af trappen. De var grønne i hovederne og havde noget lyserødt stads ud af munden, Rosa havde blod ud af munden, Malle og Maj var ligblege og vred sig og råbte om hjælp. Flere klynkede og rallede bare lidt i krogene. De små piller havde vi spredt rundt på gulvet og ud over de sygt sminke-de elever.

De tre skurke faldt over hinanden ned ad trappen af forskræk-kelse over at se en hel klasse sådan forgiftet af deres piller, og de var derfor ret nemme at overmande for resten af os, der ventede med reb i mørket.

Da politiet kom, sad de to af dem på gulvet midt i bunken af kemikalier og piller. Formel-Folmer havde vi bagbundet for sig selv på en stol foran bordet med halvdelen af hans pilleformel stikkende ud af munden. Resten havde vi tvunget ham til at spise. Han fik på flere måder smagt sin egen medicin, for som Lulu sagde til ham, da hun proppede papiret i munden på ham: "Den slags elendige kemiformler vil vi ikke se her på skolen, Formel-Folmer. Æd den selv!"

Slut prut, Cornelius Krut!

Børnearbejder hos moster

TEKST: HANNE SELNÆS OG CONNIE DUPONT

FOTO: HANNE SELNÆS

Noguerra på 11 år får svært ved at glemme krigen. Ikke at han husker den. Men hans navn vil for altid minde ham om, at Angola har været i krig med sig selv – i en næsten 30 år lang borgerkrig.

Navnet Noguerra betyder nemlig ”ingen krig”. Det var hans forældres højeste ønske, da han blev født – at krigen ville slutte. Landsbyen, som familien bor i, fik også navn efter krigen. Den hedder Hori Yotulo, det betyder ”da lidelserne begyndte”. Her blev Noguerra født, og nogle år senere gik forældrenes højeste ønske i opfyldelse, krigen i Angola sluttede.

Alligevel er det svært at få et smil ud af Noguerra. Hans øjne er vagtsomme og alvorlige. Kun syv år gammel blev Noguerra sendt langt væk fra sin familie og sin landsby, til hovedstaden Luanda, hvor han skulle hjælpe til i huset hos sin moster. Til gengæld skulle hun tage sig af ham og få ham i skole. Det var her, Noguerras lidelser for alvor startede.

Noguerra blev gadebarn

For der var langt mere hårdt arbejde end skolegang, faktisk kom Noguerra slet ikke i skole. Han gjorde rent, vaskede tøj, hentede vand og passede børn for sin moster. Selv når han var dødtræt, måtte han arbejde, for ellers blev han slået. Til sidst

ville Noguerra ikke være hos mosteren længere. Han stak af og levede en tid som gadebarn i storbyen.

Da Noguerras forældre hørte, at han var flygtet, bad de mosteren om at finde ham og bringe ham hjem til landsbyen. Det gik mosteren med til. Da havde han tilbragt fire år i sin mosters hus i Luanda og var aldrig kommet i skole.

Jagter fugle og mus

I dag bor Noguerra igen i landsbyen sammen med sine forældre og mindre søskende. Han har ikke så meget lyst til at tale om de år, han var væk. Han ser ned i den mudrede jord, mens hans far fortæller, hvordan Noguerra blev mishandlet af sin moster.

Noguerras families hus er lille med strå på taget. Indeni er der ikke meget andet end et åbent ildsted og et par gryder. Hans far er murer, og lige foran det lille hus vokser et nyt og større hus langsomt frem.

Hver dag går hans mor i marken for at dyrke familiens mad: yamsrødder, majs, kål, løg, bønner, hvidløg og porrer. Hjemme er det derfor Noguerra, der har ansvaret for at hente vand, gøre rent og feje huset. Sammen med vennerne går han også på jagt. De fanger småfugle og mus på marken. Begge dele rister familien på ildstedet og spiser sammen med en tyk grød, der bliver lavet af majs eller yamsrødder.

I dag blæser det kraftigt fra bjergene, da Noguerra går gennem landsbyen for at hente vand med den gule vanddunk. Himlen er grå, og han er netop nået frem til vandløbet, da regnen bryder ud og pisker ned. Han og de andre børn og kvinder styrter hvinende af sted for at komme i tørvejr. Så de må vente lidt med at hente vand.

Endelig i skole

Alle Noguerras venner i landsbyen går i skole, men der er andre børn, der ligesom ham selv aldrig har været i skole. Noguerra kender også nogle børn, som pjækker. Selv glæder han sig til at starte. En lærer henne fra skolen har været hjemme hos ham og talt med hans far om, at det vil være en god idé at få Noguerra i skole. Og han har allerede en uniform, et kladdehæfte med Ronaldinho udenpå og et par blyanter.

Noguerras storebror har lært ham at skrive sit eget navn. Han kan også tælle til 200. Så han er klar, når skoleåret går i gang igen. Noguerra håber, at han får lov til at starte i 2. klasse.

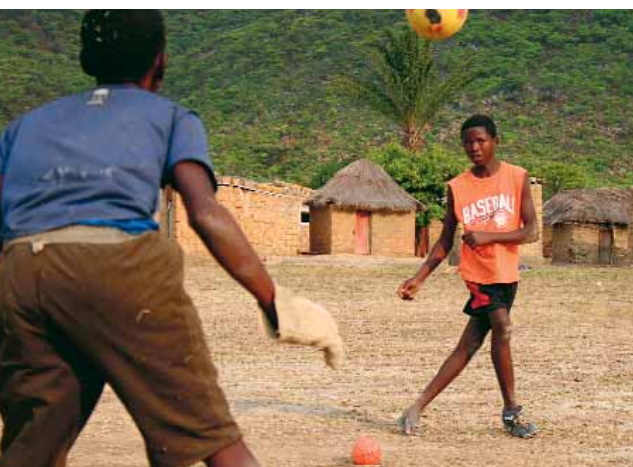
Sko til fodboldholdet

Når Noguerra tænker på fremtiden, og hvad han skal lave, tænker han, at det vil være en god idé at blive olieingeniør, for det er Angolas præsident. Og hvis han bliver præsident, vil han sørge for, at han og hans familie får det godt, at der er rent og hygiejnisk i landsbyen, og at hans fodboldhold får trøjer, sko og bolde.

”For vi har et godt fodboldhold,” siger Noguerra med overbevisning. Selv spiller han center forward. Lige nu spiller holdet på bare tæer, i hullede sokker, klip-klappere eller med en enkelt laset støvle på højre fod, når det går højt.

I landsbyen og i Noguerras hus er der ikke strøm, men naboen har en generator, som laver strøm til et fjernsyn, som han af og til får lov at se med på. Noguerra kan bedst lide at se nyheder, tv-serier på portugisisk fra Brasilien og så selvfølgelig fodbold.

Regnen er stilnet af, vandet skal hentes – og snart er der aftensmad hjemme hos Noguerras mor og far.

Børnene i Noguerras landsby ved godt, hvem Ronaldinho er. På Noguerras kladdehæfte er der et billede af den berømte fodboldspiller.

Pigen på billedet er fra Ghana. Hun er på vej til byen for at sælge grøntsager og mad. Det er hverdag, og mange andre børn er på vej til skole.

Børnearbejde - hvad taler vi om?

Det kaldes børnearbejde, hvis børn under 14 år har et arbejde, som skader deres sundhed og udvikling og/eller forhindrer dem i at følge den almindelige undervisning i skolen. Ligegyldigt om børn får løn for deres arbejde, eller om de arbejder for familien, så regnes børn, der ikke går i skole, for at være børnearbejdere. Det er altså ikke børnearbejde, hvis du tager opvasken derhjemme eller har en maddag – og det er heller ikke børnearbejde, hvis du går med aviser for at tjene lidt ekstra lommepenge.

Noguerra fra Angola

I Angola er mange familier fattige, og det er naturligt, at børnene hjælper forældrene mere, end vi er vant til i Danmark. Her i LæseRaketten kan du læse historien om 11-årige Noguerra, som har ansvaret for at hente vand, gøre rent og feje i familiens hus. Selv om han er 11 år, har han aldrig gået i skole. Da han var syv år, flyttede han hen til sin mosters hus, hvor han skulle arbejde dagen lang og ikke fik lov at gå i skole. Det må siges at være børnearbejde. Heldigvis for Noguerra er han flyttet hjem til sin egen familie igen og skal nu til at gå i skole. Så vil der være en børnearbejder mindre i verden. Selvfølgelig skal han stadig hjælpe til derhjemme, men han vil også have tid til skole, lektier og boldbold.

Jo, børnearbejde er forbudt!

Børnearbejde er forbudt i det meste af verden. Alligevel er der rigtig mange børn over hele verden, der hver dag arbejder og ikke går i skole. En måde at forhindre børnearbejde på er ved at få flere børn i skole. IBIS arbejder for alle børns ret til at gå i skole og få en god undervisning. Ved at arbejde med bogen LæseRaketten og deltage i Hele Verden i Skole-kampagnen er du med til at gøre noget ved det her vigtige problem. Du kan også fortælle dine forældre om det, du læser. Så er der flere, der bliver opmærksomme på problemet med børnearbejde. Du kan læse mere om IBIS og kampagnen på www.ibis.dk/verdeniskole

BØRNEKONVENTIONEN FYLDER 20 ÅR

Verdens børns grundlov kalder man også Børnekonventionen. Den blev vedtaget i FN (De Forenede Nationer) i 1989. Kun USA og Somalia har endnu ikke skrevet under på konventionen.

Børnekonventionen fastslår, at alle børn i verden har ret til at overleve, at blive beskyttet og at udvikle sig.

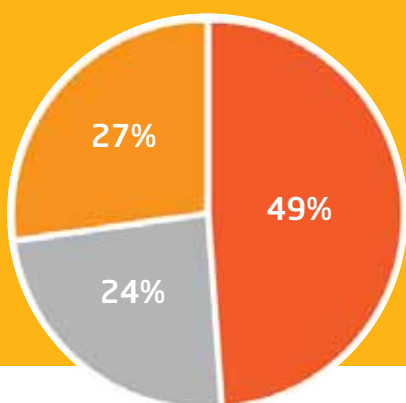
Læs mere om børnenes grundlov på www.ibis.dk/verdeniskole

BØRNEARBEJDERE

Ingen ved helt præcis, hvor mange børnearbejdere der findes i verden. Men man regner med, at der findes cirka 218 millioner børn mellem 5 og 17 år, som er børnearbejdere. De fleste af dem bor i Asien og Afrika syd for Sahara.

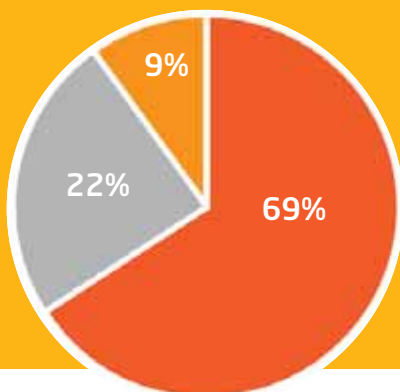
De to cirkeldiagrammer viser, hvor gamle verdens børnearbejdere er, og hvilket arbejde de udfører.

ALDER

- Under 12 år
- 12 til 15 år
- 15 til 17 år

HVILKEN SLAGS ARBEJDE?

- Landbrug
- Industri/fabrikker
- Husholdning, tjenestefolk

VM- stjerner sparker skolen i mål

Når VM-spillerne sommeren 2010 går på banen for at skyde bolden i de sydafrikanske VM-mål, har de også et andet mål: At fortælle verden at alle børn har ret til en uddannelse.

FIFA, som arrangerer verdensmesterskaberne, har nemlig valgt at gå med i den globale uddannelseskampagne, som du også er med i, når du læser i LæseRaketten.

Budskabet er enkelt: Ét mål – uddannelse for alle. Under det slogan går verdens bedste fodboldspillere på banen i år sammen med millioner af skolebørn i den globale kampagne fra 120 lande. Det gør de, fordi der stadig er 75 millioner børn i verden, som ikke har mulighed for at komme i skole.

Verdensmesterskaberne afholdes på det afrikanske kontinent. Her bor halvdelen af de børn, som ikke går i skole. Blandt andet i nabolandene til Sydafrika. Det er lande, der er så fattige, at de ikke selv har ressourcer til at sikre børnene skolegang.

Hvis alle i Danmark og i resten af verden kender til de 75 millioner børn, så kan vi sammen lægge pres på verdens ledere, så de holder, hvad de har lovet.

Tre milliarder mennesker verden over vil se fodboldkampe fra verdensmesterskaberne i Sydafrika. Når kampene bliver vist,

Du kan være med:
klik ind på
www.ibis.dk/abc

1GOAL
EDUCATION
FOR ALL

Marcus Gayle, træner AFC Wimbledon, tidligere Jamaica

Thierry Henry, FC Barcelona og Frankrig

Mikael Silvestre, Arsenal og Frankrig. Aaron Mokoena, Portsmouth FC og Sydafrika

vil I se fodboldspillere, som støtter kampagnen. På engelsk vil der stå "Join 1GOAL – Education for All", som betyder: Støt 1MÅL – Uddannelse for Alle.

Alle børn i Danmark kan skrive deres navn op på hjemmesiden www.ibis.dk/abc. Fortæl de voksne at de også kan bakke op. De skal skrive deres navn på hjemmesiden www.1goal.dk. Fortæl dem, at når I ser kampene, så er der tre milliarder mennesker, som gør det samme, og som får at vide, at 75 millioner børn ikke går i skole. Det kan verdens ledere da ikke overhøre.

Vær med i den globale aktionsuge

Vis, hvordan vi får alle børn i mål - tag et foto og send det til IBIS

Det er verdens ledere, som har lovet, at alle børn skal gå i skole i 2015. Men de skal skynde sig, hvis de skal holde deres løfte. Derfor vil vi i år gerne vise dem, hvordan de får alle børn i mål.

I aktionsugen 19.-25. april 2010 vil vi sende hele verden i skole og gøre politikerne opmærksomme på, at vi har et fælles mål – at sikre uddannelse til alle børn i verden.

Tag et foto og send verdens børn i skole

IBIS vil på hjemmesiden i årets kampagne vise alle de elever, som bakker op om at få hele verden i skole. Derfor opfordrer vi til følgende:

- Lad alle skolens elever samles i skolegården, og lad eleverne løfte pegefingeren som fodboldspilleren Thierry Henry på side 65, for at vise, at I støtter 1GOAL. Lav gerne et banner, som viser, hvad I støtter.

Tag et foto og send det til verdeniskole@ibis.dk

- Lad klassen vise, hvordan alle børn kommer i mål.
Hvor mange børn kan der være i målet på fodboldbanen på jeres skole?

Tag et foto og send det til verdeniskole@ibis.dk

- Hvordan ser det ud, hvis hele klassen lægger sig på fodboldbanen og med deres kroppe viser ordene ”1GOAL”?
Tag et foto og send det til verdeniskole@ibis.dk

IBIS samler alle indsendte foto på hjemmesiden og sender dem til den danske statsminister, så han kan se alle de elever, som støtter uddannelse for alle.

Invitér en fodboldspiller

I kan også invitere en fodboldspiller til en klassesstime og tale om uddannelse for alle, og hvilken betydning uddannelse har haft for fodboldspilleren.

IBIS får børn i skole i Angola

Siden krigen sluttede i Angola for syv år siden i 2002, har IBIS sammen med børnenes forældre bygget flere landsby-skoler. Men en bygning bliver først til en skole, når der er lærere, elever og undervisningsmaterialer inde i den. Og masser af liv, nysgerrighed og samarbejde.

I 2010 er IBIS med til at få skoler i Angola helt i mål. Det sker ved, at mange flere angolanske børn kommer i en god og tryk skole. Det betyder, at:

- Skolen skal være gratis, så forældrene har råd til at sende deres børn i skole
- Også pigerne skal gå i skole, ligesom pigen i historien "Julietta fik en ny chance"
- Store børn, som ikke har fået en skolegang, eller er for gamle til de klassetrin, de går på, skal have en ny chance i skolen
- Lærerne ved, hvordan de skal undervise i fagene
- Eleverne deltager aktivt i undervisningen
- Der er undervisningsmaterialer nok – samt stole og borde
- Eleverne ikke bliver slået

Alt det arbejder IBIS på i Angola. I VM-fodboldåret 2010 giver vi den en ekstra skalle for at få skoler i Angola helt i mål. Du kan være med. Læs hvordan på side 72.

FAKTA om skolegang i Kibala kommune, hvor IBIS støtter skolerne:

- I Angola går lidt under halvdelen af alle børn og unge mellem 6 -14 år slet ikke i skole. Det svarer til over to millioner børn
- 66 procent af lærerne har ingen læreruddannelse
- Kun fem procent af lærerne har taget 12. klasse og en læreruddannelse
- Der er i gennemsnit 82 elever for hver lærer
- Kun hver fjerde lærer er en kvinde, de fleste af dem underviser i byerne. Der er kun meget få kvindelige lærere ude på landet
- I Angola er det officielle sprog portugisisk, men der findes mange lokale sprog. Derfor taler mange elever ikke samme sprog som lærerne, der underviser
- 40 procent af børnene i 1. klasse er piger. I 6. klasse er kun 20 procent af eleverne piger. Værst ser det ud i 10. klasse, her er kun ni procent piger. I en klasse med 30 elever er der måske ikke engang tre piger

ANGOLA

Angola ligger i det sydlige Afrika. Der bor knap 13 millioner mennesker i landet, som er næsten 30 gange større end Danmark.

SKOLEGANG

Halvdelen af befolkningen er under 15 år, og to ud af fem børn går ikke i skole. Hver tredje voksen kan hverken læse eller skrive.

FATTIGDOM

Angola er rigt på olie, men hører alligevel til et af de fattigste lande i verden.

Nogle få mennesker er meget rige, mens flertallet er ludfattigt. To ud af tre angolanere må klare sig for under 10 kroner om dagen. Halvdelen af befolkningen har ikke adgang til rent drikkevand.

Få alle børn i mål - støt skoler i Angola

Det koster 250 kroner om året
at give et barn, som aldrig før har
gået i skole, et års skolegang.

Du kan hjælpe IBIS
med at samle ind.

Læs mere på side 72-73

LEVEALDER

Hvis man bliver født i Angola i dag, kan man ikke regne med at blive over 38 år gammel. Kun Swaziland har en lavere levealder end Angola. Men det går fremad. I 2001 var den gennemsnitlige levealder helt nede på 33 år.

I Danmark er den gennemsnitlige levealder 78 år, og en japanner bliver i gennemsnit 83 år.

SUNDHED

De fattige har ikke råd til medicin, og mange dør af malaria, tyfus og diarré. Også sovesyge er almindeligt. 200.000 angolanere har hiv eller aids.

BORGERKRIG

En af Afrikas længste borgerkrige er udkæmpet i Angola. Den varede i 27 år og har efterladt befolkningen i dyb fattigdom. Overalt i landet

findes der stadig landminer og skilte, der advarer mod at gå bestemte steder.

BYER

Luanda er hovedstaden i Angola og har omkring 4,5 mio. indbyggere. Af andre store byer kan nævnes Huambo med 165.700 indbyggere, Lobito med 133.100 indbyggere og Benguela med 129.800 indbyggere.

Vi samler ind til skoler i Angola

Hjælp IBIS med at samle ind til skoler i Angola, hvor næsten halvdelen af alle børn ikke går i skole. Det er vigtigt, at alle børn kommer i en god skole. For en god uddannelse er måske den eneste vej ud af fattigdommen.

Hvis din klasse samler ind - hvad får I så ud af det?

Først og fremmest er I med til at sikre, at børn i Angola, som er blevet for gamle til at starte i 1. klasse, får mulighed for at gå i en god og tryk skole. Og at piger kommer i skole og deres lærere bliver uddannet.

Samtidig har jeres klasse chance for at vinde forskellige præmier. I kan vinde et besøg af Hjemis-bilen til hele skolen, et besøg i Sagnlandet Lejre eller i Randers Regnskov. I kan også vinde en tur i Cirkus Arena eller en biograftur for hele klassen.

Hvordan samler man ind?

Lodsedler: Alle klasser modtager 100 lodsedler. Hver lodseddel koster 10 kr. Hvis I gerne vil sælge flere lodsedler, så kan I bestille flere på www.ibis.dk/verdeniskole. Man kan vinde flotte præmier på lotteriet.

Raslebøsser: Alle klasser kan bestille raslebøsser og samle ind **søndag den 25. april**. Her har IBIS tilladelse til at lave en

I 2009 samlede danske skoleelever én million kroner ind til skoler i Mozambique. Kan vi slå rekorden i 2010? Bestil flere lodsedler på

www.ibis.dk/verdeniskole

landsindsamling. Det betyder, at I må ringe på folks døre og samle penge ind i jeres skoledistrikt.

Fantasifulde ideer: Måske har jeres klasse eller hele skolen mulighed for at lave et stort arrangement. Sidste år var der skoler, der arrangerede loppemarked, teaterforestilling, udstilling og en café, hvor de solgte mad. Hvad finder I mon på?

Hvordan kan min klasse vinde præmier?

Der er tre forskellige måder, I kan vinde præmier på:

- **Størst chance:** For hver 100 kr. I samler ind, får I et chancelod. Jo flere penge I samler ind, jo større chance har I for at vinde en præmie i denne pulje.
- **Mest fantasifulde:** Din klasse kan vinde en præmie for den mest fantasifulde indsamling. For at være med i denne pulje skal I skrive til os og fortælle om jeres indsamling. I må også gerne sende billeder med. Skriv til verdeniskole@ibis.dk.
- **Flest penge:** Selvfølgelig er der også præmier til klassen, som har samlet flest penge ind. Der er både en præmie til indskolingen, mellemtrinnet og overbygningen.

Julietta fik en ny chance

TEKST OG FOTO: HANNE SELNÆS

Juliettas skrå øjne bliver smalle, når hun smiler og lægger hovedet lidt på skrå. Hun er en glad elev i 6. klasse, som ofte smiler bredt. Man kan se, at hun er vant til fysisk arbejde. Som så mange andre piger på landet i Afrika har hun nogle gode stærke overarme. I sit 15-årige pigeliv har hun hver dag båret vand i store bøtter, brænde, vasketøj, tit med en mindre søskende på ryggen.

Men i dag nærmest danser hun hen til skolen med håret fint flettet og en smart orange bluse under den hvide skolekittel, som alle elever skal have på i skolen.

Julietta droppede ud af skolen i 2. klasse. Hun ville ikke længere være hos sin mors familie i landsbyen, men stak af og flyttede hen til sin far og hans familie seks kilometer væk. Så var det slut med skolen. For da hun i sommerferien måtte flytte tilbage til sin mor, fik hun ikke lov at fortsætte i 3. klasse. Hun havde jo ikke bestået 2. klasse, sagde præsten, som dengang stod for landsbyens lille skole.

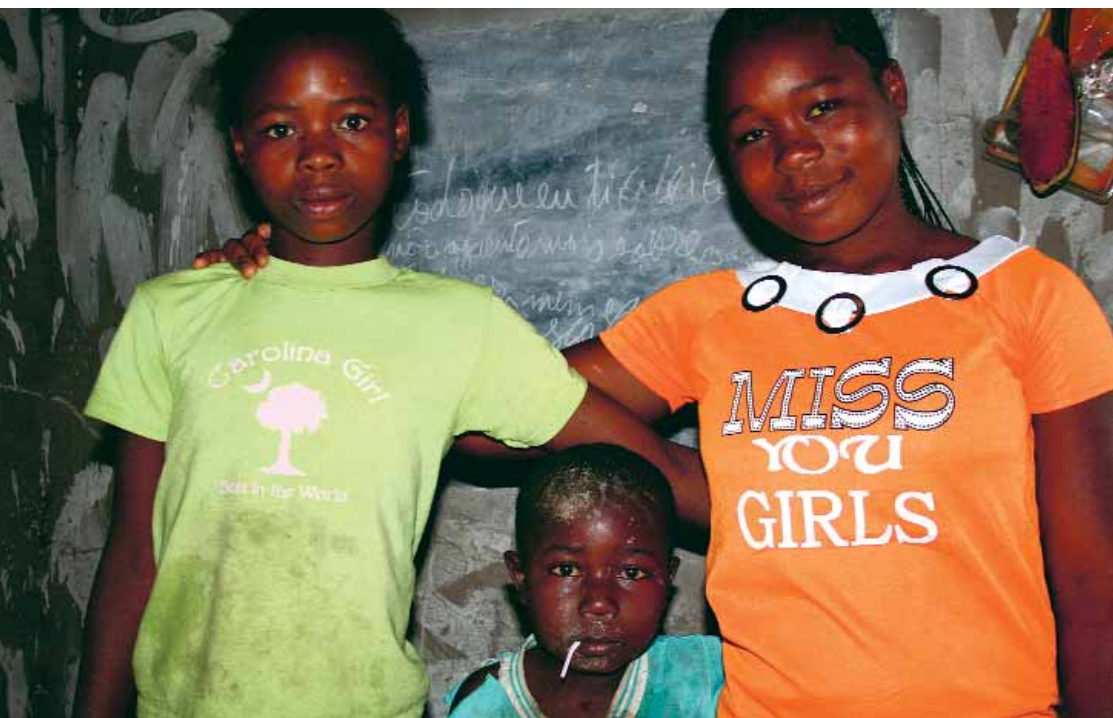
Fem år uden skole

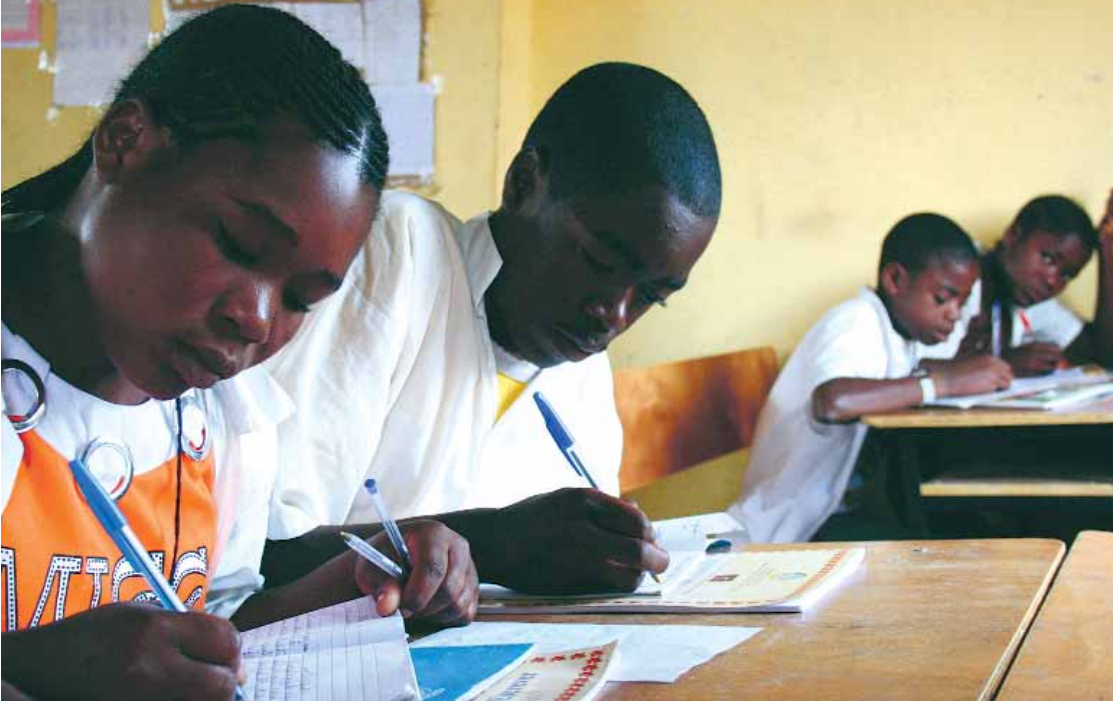
Julietta ville ikke gå hele 2. klasse om. Så i fem år gik hun bare ikke i skole, men arbejdede hjemme hos sin mor, hvor hun gjorde rent, tog opvasken, vaskede tøj og hentede vand, mens hendes søskende gik i skole.

En dag for to år siden kom der så besøg hos Julietta. Det var repræsentanter for skolens forældreråd, som ville snakke med hende og hendes mor om, hvorfor hun ikke gik i skole. IBIS havde nemlig bygget en helt ny skole sammen med landsbyens beboere. Forældrerådet og skolen ville sammen med IBIS starte en særlig klasse for store børn, der ligesom Julietta ikke gik i skole.

Spurter gennem klasserne

”De sagde, at det var meget vigtigt, at jeg fik en uddannelse, og at jeg derfor skulle komme tilbage til skolen. Jeg skulle starte i 3. klasse, og hvis det gik godt, kunne jeg få lov til at fortsætte. Ellers måtte jeg tilbage til 2. klasse,” fortæller Julietta. Hun var 13 år, da hun fik tilbuddet og fik lov af sin mor.

”Jeg tænkte, at det var godt for mig at komme tilbage i skolen. Og det gik heldigvis godt!” Så Julietta tog 3. og 4. klasse i det første skoleår – og nu er hun i gang med 5. og 6. klassetrin sammen med 29 andre piger og drenge. Alle de ”store” i de intensive klasser klarer to skoleår ad gangen.

Levende matematik

En høne går kaglene forbi under det åbentstående vindue, en motorcykel starter et sted i landsbyen, og fra klasselokalet ved siden af kan man høre læreren læse dagens tekst højt med monoton stemme, mens eleverne på rad og række skriver ned, hvad de hører. Sådan foregår undervisningen i langt de fleste skoler i Angola og resten af Afrika.

Men ikke i Juliettas klasse. Her sidder eleverne i grupper. Det sker normalt aldrig i de angolanske folkeskoler. Mellem bordene springer den unge lærer ivrigt omkring i nypudsede sko,

mens han forklarer, hvordan forskellige geometriske figurer ser ud. Han snakker, skriver på tavlen og joker med eleverne, som griner.

Når han kan se på eleverne, at de er ved at miste koncentrationen, får han dem ud på gulvet, i en rundkreds. Så synger, danser og klapper gruppen af teenageelever fra 13-19 år på livet løs i et par minutter – før de igen er klar til gruppearbejdet.

Der er konkurrence mellem de fem grupper: hvem kan finde flest af de forskellige geometriske figurer her i lokalet. En kvadrat, en trekant og en rektangulær form? Eleverne stikker hovederne sammen, peger og diskuterer koncentreret for at komme først med svaret.

Her slår lærerne ikke

Juliettas klassekammerat João på 14 år gik i 4. klasse på en anden skole, før han kom i den intensive klasse. Han kunne ikke læse, da han startede i samme klasse som Julietta: ”Her er undervisningen meget bedre, både fordi vi har bøger og hæfter, og fordi læreren er god. På den anden skole slog de meget. Det gør de ikke her,” fortæller den nu 16-årige João, som heller aldrig før har prøvet at gå i en klasse, hvor man danser, leger, synger og arbejder i grupper.

”Vi er meget gladere for at gå i denne her skole. Vi har det sjovt, så det er lettere at lære noget. Lærerne slår heller ikke, når vi ikke har lavet lektier. Det gør de normalt,” fortæller Julietta, som håber, hun kan fortsætte i 7. klasse i en almindelig skole, når skoleåret er slut.

”For min drøm er at blive tv-journalist,” smiler hun genert.

Eleverne i Juliettas klasse er mellem 13 og 19 år gamle.
18 af eleverne bor sammen med deres forældre. Resten bor
hos søskende, onkler, tanter eller bedsteforældre.

A full-page illustration at the top of the page depicts a person with dark skin and a headband, wearing a blue tunic, sitting on a raft made of bamboo poles. The raft is positioned on a body of water at night. In the background, there are large, gnarled trees with thick canopies, some of which have hanging vines or roots. A crescent moon is visible in the dark sky, and a small campfire with several flames is burning on the left bank. The overall atmosphere is dark and mysterious.

Djengos helt

SKREVET OG ILLUSTRERET AF JAN KJÆR

Det var et stort ansvar at våge over lejrpladsen – især om natten. Vagten holdt hele lejrens skæbne i sine hænder. Hvis han faldt i søvn på sin post, kunne de blodtørstige tungaer snige sig usete forbi og overrumple den sovende landsby. Alle ville blive taget på sengen, og kun få ville kunne nå at flygte. Den sovende vagt ville være skyld i intet mindre end en massakre.

Det ansvar var blevet pålagt Ayo og Itto, to 14-årige drenge, der nu sad øverst oppe i det gamle azobe-træ nede ved floden i bælgravende mørke. De sad begge med knæene trukket op under hagen og vippede utålmodigt frem og tilbage på de sammentømrede planker, der udgjorde udkigsposten. Månen tittede glimtvis frem, når små huller mellem skyerne tillod det. Natten var lummer, og den fugtige luft fik drengenes tøj til at klæbe til deres kroppe.

Ayo og Itto havde ikke fået nattetjansen på grund af heltemod eller glørværdig opførsel, men som straf for ulydighed over for stammens høvding. De sad nu og stirrede ud i mørket og kæmpede mod den snigende søvn.

Og alt sammen på grund af en pige, naturligvis. Høvdingens smukke datter, Maya, hvis blå øjne og søde smil fik de to drenge til at vælte over hinanden, hver gang der bød sig en mulighed for at udvise styrke eller mod.

Tidligere på dagen havde høvdingen kaldt alle stamme-medlemmerne til samling i det store ceremoni-telt. Man skulle finde ud af, hvordan "den fremmede" skulle straffes for sine fornærmelser mod Djengo, stammens gud.

"Den fremmede" var en rejsende, der var kommet til byen et par dage tidligere. Han var blevet modtaget med stor gæstfrihed, som han kun havde gengældt med fornærmelser. Han havde påstået, at Djengo ikke havde skabt verdenen, og at nattehimmels lysende prikker hed stjerner og ikke var øjnene på de mange vogtere, som Djengo lod våge over jorden.

Den fremmede var øjeblikkeligt blevet fængslet for blasfemi. Og nu skulle man beslutte hans straf.

Ayo og Itto havde sørget for at stille sig så tæt på Maya som muligt, selvom hendes far sendte de to knægte strenge blikke.

"Vi bad Djengo om at sende os en helt," råbte høvdingen ud over skaren. "En, der kan bekæmpe tungaerne, som hærger vores lejr, så vi ikke altid bare skal stikke halen mellem benene og flygte. I stedet har Djengo valgt at udfordre vores tro ved at sende endnu en prøvelse."

Vi må bevise
vores værd.
Den fremmede
skal straffes!

Ayo hujede som alle de andre og løftede armene i begejstring. Han ønskede inderligt, at han kunne have været helten, men han vidste også, at ingen fra stammen hidtil havde tilføjet de vældige tungaer så meget som en rift. De havde brug for, at Django sendte dem en helt og ikke en blasfemiker.

”Flå huden af ham, og hæng den op som advarsel for andre, der vil fornærme Django,” råbte den store rebmager.

Høvdingen nikkede anerkendende, Ayo og Itto jublede istemmende, men flere stammemedlemmer rystede på hovedet.

”15 piskeslag burde være nok til at lære ham respekt,” mente stammens helbreder, der ikke var meget for vold og grusomhed.

Efter lang tids diskussion frem og tilbage blev man endelig enige om en straf: En måneds indespærring, derefter 15 piskeslag og så bortsendelse naturligvis.

Forsamlingen opløstes, og Ayo og Itto fulgte i hælene på Maya som to små, legesyge hundehvalpe.

”Jeg synes, hans straf var for mild,” sagde Itto. ”Hvis jeg havde bestemt, var han blevet pisket 50 gange og brændemærket bagefter!”

”Ja, og jeg ville ...” begyndte Ayo, mens hans fantasi arbejdede på højtryk for at overgå Itto i sejhed og væmmelighed. ”Jeg ville skære hans tunge ud, så han aldrig kunne sprede løgne igen. Og så smøre ham ind i honning og spænde ham op på hovedet over en termit-tue.”

Ha ha, I er
sørme nogle farlige
nogle, jer to! Men
tør nogen af jer
måske tale med
den fremmede?

"Tale med ham!?" udbrød Itto. "Jamen det har høvdingen jo forbudt!"

"Uha, hvor er du modig, hva'!" svarede Maya hånligt.
Uden at tænke sagde Ayo straks:

Itto bed sig i underlæben, mens Ayo solede sig i Mayas opmærksomhed.

"Tør du virkelig?" spurgte Maya beundrende og pegede hen mod hulen, de stod ved siden af. "Så prøv!"

Først nu opdagede Ayo, at Maya havde ført dem hen ved siden af den fremmedes fængsel.

"Itto og jeg afleder vagtens opmærksomhed," sagde hun og tog Ittos hånd. "Så kan du snige dig ind!"

Itto smilede lykkeligt, da Maya tog hans hånd, og han vinkede hoverende farvel til Ayo, der stod og følte sig godt dum.

Da muligheden bød sig, og vagten vendte ryggen til, sneg Ayo sig ind i fængslet.

Hvor længe han havde siddet og snakket med den fremmede, vidste Ayo ikke. Først da han hørte larm udenfor, kom han i tanke om tiden. Vagten havde hevet ham ud af fængslet, og sammen med Itto, som havde sladret, var han blevet ført for høvdingen. Begge drenge vidste, at det ikke ville være smart at nævne Mayas navn foran høvdingen, så de måtte lade, som om de havde udfordret hinanden. Derfor blev de begge pålagt straffen: nattevagt.

"Hvad snakkede I så om, dig og den fremmede?" spurgte Itto.

"Ikke noget," svarede Ayo. "Ikke noget, du ville kunne forstå, i hvert fald!"

"Hvis du er så klog, hvordan kan det så være, du lader Maya sno dig om sin lillefinger?" snærrede Itto i mørket.

"Ja, uha, du er sørme bedre, sådan som du valsede af sted med et fjoget smil, da hun ..." Ayo blev afbrudt af en lyd i mørket.

De vendte sig begge mod lyden, der var kommet nede fra floden. Var det lykkedes nogen at snige sig forbi dem?

Netop som de vendte sig, gled en sky fra månen, og det blålige månelys oplyste floden og træerne omkring dem. De så en skikkelse, der kom inde fra lejren. Det var en pige. Da hun nåede flodbredden, løsnede hun skulderstropperne på sin kjole og lod den falde til jorden. Hun trådte helt nøgen ud i floden og lod sig hurtigt glide ud i det kølige vand.

Ittos øjne stod på stilke.

Ayo, der kæmpede for ikke at få overbalance, måtte nøjes med bare at nikke, da han ikke både kunne glo og snakke på samme tid.

Endelig kom Maya op af vandet igen. Hun stod et øjeblik og lod vandet løbe af sig. Så samlede hun sit hår og pressede vandet ud af det. Hun trådte langsomt op på bredden og gik hen mod sin kjole.

De to drenge hang ud over udkigsposten for ikke at gå glip af noget. Mayas smukke skikkelse i månelysen, hendes vuggende gang og det lange, mørke hår.

Ingen af dem opdagede det skællede væsen med lange, tykke arme og spidse kløer, der trods sin enorme størrelse sneg sig næsten lydløst forbi dem.

Da tungaen var nået et pænt stykke forbi dem, satte den i løb med et brøl, der fik blodet til at fryse til is hos de to drenge. Maya, der netop havde fået kjolen på, vendte sig med et skrig. De to drenge råbte op i panik, og først sekunder senere havde de omtanke nok til at gribe hornet, der hang bag dem, og blæse for fuld styrke. Men for sent! Tungaen havde allerede nået udkanten af lejrpladsen.

"Skynd dig, Ayo. Vi må væk herfra!" skreg Itto.

Lynhurtigt klatrede de to drenge ned fra træet. Maya var forsvundet. Ingen af drengene havde set, hvor hun løb hen.

"Kom, Ayo, vi må flygte!" sagde Itto panisk.

Ayo vendte sig mod lejrpladsen og så tungaen rage op over trækroneerne. Den svingede sine store arme. Ayo kunne høre landsbyboernes desperate skrig. Det hele var hans skyld.

"Løb du bare," sagde Ayo beslutsomt.

Jeg bliver.
Jeg er træt
af at flygte!

Er du blevet skør?
Den slår dig ihjel!

Ayo svarede ikke. Uden at kigge tilbage på Itto satte han i løb.

Kort efter nåede Ayo frem til landsbyen. Folk løb skrigende i den modsatte retning. Nogle af dem greb fat i ham og prøvede at trække ham med væk, men Ayo rev sig løs og fortsatte hen mod tungaen. Han tog et reb og et spyd fra rebmagerens telt og løb hurtigt videre til bålet i midten af lejrpladsen. Så hev han en kæmpe stor brændende kæp ud af flammerne. Tungaen stod med ryggen til ikke langt derfra. Dens knivskarpe kløer flænsede teltdugene i håb om at finde nogle tilbageblevne. Ayo svingede med den store fakkel.

Tungaen vendte sig med et brøl og stirrede med lige dele forbløffelse og vrede på drengen med faklen. Ayo tøvede ikke. Han slap faklen midt i et sving, så den blev slynget direkte mod monsterets hoved. Faklen ramte tungaen på skulderen. Gnister og flammer stod op omkring bæstets hoved, men faklen gled af de pansrede skæl og gjorde næsten ingen skade. Alligevel tog tungaen sig skrigende til øjnene. Ayo satte i løb. Den store kæmpe var blevet blændet af faklen, præcis som Ayo

havde planlagt. Han løb hen og vikledede rebet om benene på monsteret, der huggede ud med sine dræbende kløer i blinde. Ayo undveg nemt de desperate armsving og fik strammet rebet. Med et klagende skrig faldt kæmpen til jorden. Ayo stod klar bag tungaens ryg. Han hævdede spyddet, men ventede ... De pansrede skæl dækkede både mave og ryg, og hans spyd ville prelle af. Han ventede, mens den brølende tunga satte hænderne i jorden for at rejse sig. Den hævdede sig op i højde med Ayo. Så slog han til. Med al sin styrke jog han spyddet ind i det bløde kød i tungaens side.

Han ramte mellem ribbenene og drev spyddet helt ind i hjertet på uhyret. Tungaen stivnede midt i et brøl ... der gik over i en rallen, og så faldt monsteret dødt til jorden.

Ayo sank på knæ ved siden af tungaen.

De stammemedlemmer, der var nærmest lejrpladsen, havde hørt tungaens dødsrallen. De stoppede deres flugt og vendte lamslåede tilbage. Ingen af dem kunne tro deres egne øjne, da de så Ayo hive det blodige spyd ud af siden på den fældede tunga.

Høvdingen manede de begejstrede tilskuere til ro. Solen stod højt på himlen. Skaderne på lejren var blevet udbedret så godt som muligt. De tilskadekomne blev tilset af helbrederen Drude. Resten af lejren var samlet i ceremoni-teltet, hvor Ayo stod med høvdingen på sin ene side og en smilende Maya på sin anden.

”Igen har Djengo vist sin uforudsigelighed! Vi bad om en helt og regnede med, at han skulle komme udefra. Ingen havde forventet, at heltens allerede var blandt os. Unge Ayo har overrasket os alle.”

Folk jublede, og Ayo rødmede. Maya klemte hans hånd.

”Nu behøver vi ikke flygte for tungaerne længere. Vi kan stå imod og vise dem, at de må betale med deres liv, hvis de angriber os igen.”

Høvdingen klappede Ayo på skulderen med et bredt smil.

Men fortæl os, Ayo, hvordan kunne du fælde en tunga? Har Djengo vist sig for dig og givet dig styrken?

”Nej, det var ikke Djengo,” svarede Ayo og slog blikket ned. ”Det var den fremmede!”

Der lød gisp i forsamlingen, folk stod måbende og stirrede. Selv høvdingen blev slået stum af det uventede svar.

”Den fremmede fortalte mig om tungaerne,” fortsatte Ayo. ”Hvordan de har skarpe øjne, så de kan se om natten, men at det også gør deres øjne følsomme over for skarpt lys, som hvis man holder en fakkelt helt op mod deres øjne. Han fortalte, at deres kropspanser dækker for- og bagsiden, men at deres side er blød nok til, at et spyd kan trænge igennem hud og ribben og gennembore hjertet.”

Ayo holdt inde. Ingen sagde noget.

Hvor end han gerne ville, kunne han ikke tage æren.

"Uden den fremmedes viden havde jeg ikke kunnet klare tungaen," sluttede Ayo.

Maya slap hans hånd.

Høvding afblæste ceremonien. Ayo blev ikke hædret yderligere. Men den fremmede blev heller ikke straffet yderligere. Han blev sat fri, og høvdingen førte mange lange samtaler med ham.

Stammen havde en svær tid foran sig. At åbne sindene over for ny viden er ikke nemt. Det betyder, at man må give slip på det fundament, man står på. Hvis den fremmedes viden om tungaen var korrekt, var den så også korrekt med hensyn til Djengo?

Stammen havde fået et nyt problem på halsen, men tungaerne generede dem aldrig igen.

I 5. klasse efter 10 års skolegang

TEKST OG FOTO: HANNE SELNÆS

Midt i byens smadrede kaffefabrik har nogle bygget et lille hus. Det står nymalet helt inde i hjørnet af ruinerne. Overalt i provinsbyen Kibala er der synlige tegn efter Angolas lange borgerkrig. En rusten tank, et bombet hus, en kirke med smadrede vinduer. Manucio, som er 15 år, ænser ikke ruinerne. For ham er de bare en del af gadebilledet i den by, han for nylig er flyttet til.

Manucio har ikke selv oplevet krigen, men han har hørt meget om den fra en onkel, som blev tvunget ind i regeringshæren mod sin vilje. Manucios onkel blev tævet og tortureret, indtil han skrev under på, at han gerne ville være soldat.

Det er ikke krigen, Manucio tænker mest på. Han er glad for, at den er ovre, for den ødelagde så meget. Selv tænker han mere på skolen, vennerne, teatergruppen, han spiller med i – og så kæresten i Luanda, som han savner rigtig meget.

Glæder sig vildt til sommer

Manucio har boet næsten hele sit liv i den overbefolkede hovedstad Luanda. Ved starten af dette skoleår flyttede han så til Kibala, som ligger fem-seks timers kørsel i bil fra hovedstaden, for at komme i en bedre skole. Først når det bliver

sommerferie, kan han komme på besøg derhjemme i Luanda. Det glæder han sig vildt til. For så vil han ikke kun gense sin kæreste, men også familien og sin allerbedste ven.

Faktisk hedder Manucio: Augusto Fernando Venanlío. Manucio er bare hans kælenavn. Grunden til, at han er endt i Kibala, er, at en af hans andre onkler bor der. Han har et godt job som skoleinspektør på en anden skole og ville gerne have Manucio boende. Selvom der er flere elever i klasserne her i Kibala, så er undervisningen bedre, og det er billigere at gå i skole her, end det var i hovedstaden.

Langsommelig affære

Så nu er der endelig håb om, at Manucio en dag kan blive færdig med skolen. Det har været en langsommelig affære indtil nu. Han går nemlig kun i 5. klasse, og det har taget ham 10 år at nå så langt.

Overalt i Angola mangler der skoler. I Luanda har forældre og andre voksne derfor oprettet et væld af små private skoler, hvor flere hundrede børn er stuvet sammen under primitive forhold i de tætbefolkede kvarterer – som et alternativ til de manglende folkeskoler.

Spildte tiden i skolen

I sådan en skole begyndte Manucio sin skolegang. Kun fem år gammel kom han i 1. klasse. De umulige forhold gjorde, at der skulle tre års skolegang til, før han var god nok til at komme i 2. klasse på den lokale skole. Siden har han gået 3. klasse om et par gange, og derfor var han blevet 14 år, da han endelig kunne starte i 5. klasse i Kibala.

Det er slet ikke ualmindeligt i Angola, at børn går flere klasser om og spilder tiden på dårlig skolegang. Somme tider forsøger lærerne også at presse forældrene til at betale dem penge. Hvis forældrene ikke betaler, kan børnene ikke rykke op i næste klassetrin. Det er ulovligt. Men det sker alligevel.

Pigerne dropper helt ud

Manucio insisterer på at gøre skolen færdig. I det hvidkalkede klasselokale, fra en af de lange rækker af pulte og hvide kitler, følger han opmærksomt undervisningen blandt klassens øvrige 58 elever. Læreren er en kvinde, men der er kun 10 piger i 5. klasse, for pigerne når sjældent så langt i deres skolegang.

Manucio vil videre. Hans mor sælger mel på markedet, og hans far er chauffør i et byggefirma. Selv har Manucio olieindustrien i tankerne. For olien vælter i disse år op ad undergrunden ud for Angolas kyst. Hele 90 procent af landets indtægter kommer i dag fra olien. Alligevel hører landets indbyggere til blandt verdens fattigste. Hvordan kan det så være?

”Det er, fordi regeringen ikke gør arbejdet godt nok,” forklarer Manucio. Han mener, at regeringen skal bygge flere huse, skabe arbejdspladser og sørge for tekniske uddannelser inden for håndværk, mekanik og it.

Et smukt land med vandhaner

”For pengene er der. I banken og hos præsidenten,” siger Manucio. ”Hvis jeg en dag bliver præsident, vil jeg gøre Angola til et smukt land. Jeg vil bygge huse med lys og vandhaner, lave veje og gader med banker, supermarkeder og skoler. Lærerne skal også have mere uddannelse. Og så vil jeg sørge for sundhedsklinikker ude på landet og hospitaler i byerne,” lover Manucio.

Indtil den dag måske kommer, bruger Manucio sin tid på skole og lektier – og sin fritid på at spille teater, basketball og fodbold i den lokale ungdomsklub. På lørdag er der en stor fest med dj og dans. Manucios teatergruppe står også på plakaten. Så bliver der fest i Kibala.

Maria blev Miss Landmine i Angola

AF HANNE SELNÆS

Det skabte en del røre og opmærksomhed, da den norske kunstner Morten Traavik for et par år siden besluttede at lave en anderledes skønhedskonkurrence i Angola. Han havde besøgt Angola og ville gerne gøre noget for at sætte fokus på problemerne med landminer fra krigen. Det lykkedes. For aldrig før havde man set en Miss-konkurrence for handicappede kvinder.

Omkring 80.000 mennesker i Angola lever som Miss Landmine med amputerede lemmer. Langt de fleste skader skyldes landminer. FN regner med, at landminer fortsat dræber 300 mennesker om året i Angola. Selvom krigen er ovre, ligger der stadig otte millioner miner skjult i jorden.

Derfor rejste Morten Traavik rundt i Angola og fandt kandidater til den usædvanlige skønhedskonkurrence. I Kwanza Sul-provinsen, hvor IBIS arbejder, fandt han Maria Restino Manuel.

”For alle har ret til at være smukke,” sagde Morten Traavik, når han mødte kvinderne, som blev meget overraskede over invitationen til en skønhedskonkurrence.

Det blev den kønne Maria Restino Manuel, som vandt Miss Landmine-afstemningen på internettet med 29 procent af stemmerne. Hun var højgravid, da hun blev kåret som Miss Landmine 2008 i Angola og fik sin nye benprotese.

Læs også historien om den
15-årige Teresa Chilombos
far, som mistede en stor del
af benet, da han trådte
på en landmine, på
www.ibis.dk/verdeniskole

FOTO: MISS LANDMINE 2008, GORM K GAARE

Den 26-årige Maria Restino Manuel blev kåret som
Miss Landmine i en usædvanlig skønhedskonkurrence.
Præmien: En speciallavet benprotese.

Slut

AF KENNETH BØGH ANDERSEN
ILLUSTRERET AF ERIK PETRI

Leo tog en bog ud af reolen.

Nej. Grim forside.

Han tog en anden.

Nej. For tyk. Han gad ikke noget, der var over hundrede sider. Faktisk gad han heller ikke noget, der var under.

Han havde engang hørt sin far sige om noget, at det var som at vælge mellem pest eller kolera. Det her var lidt det samme. Som at vælge mellem pest, kolera og alverdens andre dødelige sygdomme. Leo hadede at læse, virkelig *hadede*.

I skolen tvang deres lærer dem altid til at læse sådan nogle møgkedelige bøger, man ikke fattede en brik af. Man skulle kunne læse mellem linjerne, sagde hun, og Leo syntes, at det var noget ævl. Hvis forfatteren ikke kunne skrive, hvad han mente *på* linjerne, så skulle han slet ikke være forfatter. I klassen havde de lige læst en bog om en dreng, der troede, at der var et uhyre under hans seng. Fint nok, det var en god start. Men så viste det sig pludselig, at der slet ikke *var* noget uhyre. At det hele var hovedpersonens fantasi, og at uhyret bare var et udtryk for hans dårlige samvittighed over noget, han havde gjort i skolen. Det var vildt irriterende. Kunne de for en gangs skyld ikke bare læse noget, hvor uhyret *ikke* var fantasi? Hvor hovedpersonen rent faktisk blev ædt af et monster, der var lige så virkeligt som han selv?

Så ville Leo måske også have nemmere ved at læse. Det ville

måske få de små, dumme bogstaver til at holde op med at springe rundt mellem hinanden og danne helt forkerte ord.

Hans lærer havde sagt, at nu skulle han altså tage sig sammen og øve sig. Øve sig, øve sig, øve sig. Mindst en halv time hver dag. Leo havde protesteret. En halv time, var hun gal, var hun ude på at slå ham ihjel?! Han ville hellere stå med begge hænder i kogende vand en halv time! Men hun havde tvunget ham. Tvunget ham ned på skolebiblioteket *efter* skoletid, og han måtte ikke gå igen, før han havde lånt en bog.

Som at vælge mellem alverdens sygdomme.

Det eneste spændende ved biblioteket var den historie om drengen. En rigtig historie altså, ikke en, der stod i bøgerne. Det sagde man i hvert fald. At for mange år siden var en dreng forsvundet. Ikke myrdet eller død, men bare ... forsvundet. I den blå luft. Man havde sidst set ham på biblioteket.

Leo gik videre, mens han kiggede på klokken. Han sukkede. Han havde vadet rundt mellem reolerne i et helt kvarter, og han havde stadig ikke fundet en bog. Enten var de for tykke, eller også var forsiderne for grimme, eller også lød de kedelige eller også ...

Han stoppede op, da hans blik i det samme faldt på en lille tynd bog. Den stod i det allerfjerneste hjørne på den bageste reol, skubbet ind mellem de andre bøger. Det så næsten ud, som om den havde gemt sig og nu kiggede forsigtigt frem.

Leo tog bogen ud. Den var helt sort. Der stod ikke noget forfatternavn, og der stod heller ikke noget på bagsiden. Der var kun titlen, som var skrevet med blodrøde bogstaver.

"*Slut*," læste Leo og tænkte, at det var en underlig titel.

Han havde aldrig set sådan en bog før. Der var noget mystisk over den. Næsten dragende.

Og så var den dejligt kort.

Han gik hen i parken. Efter at have sikret sig at der ikke var nogen i nærheden, dykkede Leo ind mellem buskene bag bænken ved søen. Her havde han sit eget hemmelige sted, hvor han kom, når han trængte til at være lidt fri for verden og skolen.

Leo satte sig på en træstub og tog bogen op af tasken. Der havde ikke været nogen bibliotekar, så han havde bare snuppet den. Det skete der vel ikke noget ved. Bogen så alligevel ud, som om den ikke havde været lånt ud i flere år. Der var sikkert ingen, der kendte til den.

”Nu har du bare at være spændende,” sagde han og åbnede den. Der gik et stykke tid, før han kom i gang. Allerede den første linje voldte ham besvær. Bogstaverne syntes at flytte sig for hans øjne, og Leo måtte starte forfra. Denne gang tvang han bogstaverne til at blive på deres pladser, og det gik lidt nemmere.

Ole tog en bog ud af reolen.

Nej. Grim forside.

Han tog en anden.

Nej. For tyk. Han gad ikke noget, der var over hundrede sider. Faktisk gad han heller ikke noget, der var under.

Han havde engang hørt sin far sige om noget, at det var som at vælge mellem pest eller kolera. Det her var lidt det samme.

Leo rynkede panden. Hvor underligt. Det lød næsten, som da han selv havde været på biblioteket. Han havde også tænkt på sin far og på at vælge mellem pest eller kolera.

Over ham skræppede en fugl, og det gav et sæt i Leo. Han så op, idet en skade lettede fra trætoppen over ham og fløj ud i det blå. Var der noget, der havde skræmt den?

Leo kiggede ned i bogen igen, og noget isnende koldt strøg igennem ham.

Bogstaverne flyttede sig. De flyttede sig *rigtigt*. Det var ikke bare noget, han følte, som når de skulle læse ovre i klassen. Han kunne se det. Se, hvordan de skiftede pladser, gled hen over siden, som blev de ført af en usynlig hånd. Ord og sætninger gik i opløsning, og ... og noget trådte frem. Noget groede langsomt ud af det mønster, bogstaverne dannede.

Det var et ansigt. Et ansigt af bogstaver, et frygteligt, grinen-
de ansigt med sylespidse tænder og grusomme øjne, og ...

Med et gisp kastede Leo bogen fra sig. Den ramte et træ og landede på jorden.

"Hvad var det?" hviskede han. "Hvad fanden var det?"

Bogen lå ubevægelig, omslaget opad. Titlen syntes at stirre på ham.

Leo tog en dyb indånding og rystede på hovedet. *Det var ikke noget*, tænkte han. *Bare noget, jeg bildte mig ind. Der var ikke noget ansigt.*

Nej. Nej, selvfølgelig var der ikke det. Han kunne huske engang i skolen, hvor deres lærer havde lavet en lille øvelse med dem. Hun havde vist dem nogle papirer med blækklatter på, og de skulle sige, hvad de syntes, det lignede. Leo havde sagt, at han syntes, det lignede blækklatter, og hans lærer havde sagt, at han ikke havde nogen fantasi.

Men det havde han, for dette havde været hans fantasi. Selvfølgelig havde bogstaverne ikke flyttet sig. Leo sukkede.

Hvis det her havde været en historie, så vidste han godt, hvad det betød. Det, han havde set – ansigtet, *uhyret* – var ikke virkeligt, men et symbol, som hans lærer kaldte det. Et symbol på hans frygt for bogstaverne. Eller måske på hans læseulyst.

Leo smilede. Måske var han ved at blive helt god til at læse mellem linjerne.

Han gik hen til bogen. Tøvede lidt, inden han samlede den op. Han vendte den om og sukkede igen. Intet ansigt. Naturligvis ikke.

Leo satte sig tilbage på træstubben og startede forfra. Stille og roligt stavede han sig igennem ordene og historien om Ole, der ledte efter en bog på skolebiblioteket og ...

Og nu begyndte det at blive rigtig mærkeligt, for på en af de bageste hylder fandt Ole en bog. En lille, tynd bog, der hed *Slut*. Bibliotekaren var der ikke, så han tog den bare med sig og gik hen til parken, hvor han satte sig til at læse på sit hemmelige sted, og ...

”Hvad er det her for noget?” mumlede Leo, da han nåede til det sted, hvor Ole så uhyret i bogstaverne. ”Det kan ikke være rigtigt.”

Den handlede om ham. Hovedpersonen hed Ole, ikke Leo, men historien handlede om ham, det stod lige der, sort på hvidt, og Leo læste, at det gik op for Ole, at han læste om sig selv, det stod lige der, sort på hvidt.

Leos hjerte slog tungt og hårdt i brystet, idet en tanke – et spørgsmål – faldt ham ind.

Hvis historien handlede om ham, hvordan sluttede den så?

Leo bladrede frem til slutningen og læste det sidste afsnit. Han virrede med hovedet. Det gav ingen mening. Det sidste afsnit handlede slet ikke om ham, men om en pige. Det tog ham næsten et halvt minut at stave sig igennem hendes navn. Louise. Leo kendte ikke nogen, der hed Louise, og ...

Og i det samme skete det igen. Bogstaverne begyndte at flytte sig. De vristede sig løs fra deres pladser, gled rundt mellem hinanden, tilintetgjorde ord, sætninger og mening, dannede i stedet et mønster, et ansigt, det forfærdelige, smilende ansigt, der stirrede op fra papiret, stirrede direkte på Leo, der følte rædslen eksplodere gennem kroppen. Det var virkeligt, uhyret var virkeligt, og Leo skreg og prøvede at smide bogen fra sig.

Så langt nåede han aldrig.

Noget skød pludselig op fra siderne. Det brød løs af det flade papir, og uhyrets arme, hænder, kløer – formet af store og små bogstaver – kom farende imod ham, greb fat i ham, trak i ham, og Leo skreg endnu højere, idet uhyret spærrede sin hvide mund op og trak ham ind i dets støvede, tørre ånde, mod tænderne, de sylespidse tænder, der var V'er og A'er.

Det sidste, Leo så, var bogens titel. Den stod øverst på hver side, og det gik op for ham, at han havde læst forkert. Bogen hed ikke *Slut*.

Ligesom hovedpersonen ikke hed Ole.

Så trak uhyret ham det sidste stykke, og alt det hvide blev sort. Som blæk.

* * *

Louise plejede ikke at cykle hjem gennem parken. Ikke længere. Det havde hun ikke gjort, siden ham drengen var forsvundet for nogle måneder siden. Men det var den mest lige vej hjem, og hun var træt efter håndbold-træningen. Desuden var det ikke mørkt endnu, og der var mange mennesker i parken.

Hun hørte lyden, idet hun passerede søen. En puslen i krattet bag bænken. Louise stoppede op. Det lød som en fugl, der slog med vingerne. Måske var den kommet til skade.

Hun stod af cyklen og kiggede ind mellem bladene. Der var

en lille åbning i buskadset. Næsten som en lille hule.

Der var ingen fugl, men hun fik øje på noget andet, der lå henne ved en træstub.

Det var en bog. En tynd, sort bog.

Louise samlede den op. *Sult* stod der på forsiden med blodrøde bogstaver. Gad vide, hvordan den var havnet her?

Hun åbnede den og læste forundret de første linjer. Om en pige, der ikke plejede at cykle hjem gennem parken, ikke siden ham drengen var forsvundet for nogle måneder siden. Pigen hed oven i købet Louise.

Hvor mærkeligt.

Louise puttede bogen i tasken og skyndte sig at cykle hjem for at læse.

**Læs historier, lyt til musik,
og find fakta om Angola på
www.ibis.dk/verdeniskole**

**Skriv din mening om
LæseRaketten og alle
børns ret til uddannelse
på www.ibis.dk/abc**

FOTO: HANNE SELNÆS

FOTO: LOTTE ÆRSØE

FOTO: MIKKEL ØSTERGÅRD

Et tilbageblik - Hele Verden i Skole 2009

187.000 skoleelever modtog LæseRaketten i 2009 og satte global undervisning på skoleskemaet

Det er helt fantastisk: 9482 klasser beskæftigede sig med LæseRaketten og global undervisning i 2009, og af dem valgte 755 klasser at samle ind til Den Glade Skole i Mozambique. Ved denne fælles indsats nåede Hele Verden i Skole-indsamlingen for andet år i træk en million kroner.

Elever i 10 skoler i Mozambique får nu mulighed for at gå i en forandret skole. I Den Glade Skole, hvor børnene ikke er bange for lærerne, hvor de gerne må stille spørgsmål, og hvor lærerne underviser på en måde, der passer til eleverne.

Den globale aktionsuge i april 2009 havde begivenhedsrige arrangementer med politikertaler, fantasifulde indsamlinger og større arrangementer i København og Aalborg. Med statsministeren, udviklingsministeren og 500 elever som tilhørere holdt flere elever deres egne "statsministertaler" om børns ret til uddannelse på Christiansborg Slotsplads. Det blev til en festlig dag med både taler, spil, genbrugsinstrumenter og seje hiphopmusikere på scenen.

Den globale kampagne havde i år valgt at sprede IBIS' læseraket-ide til de andre 120 lande i kampagnen og havde derfor produceret en international udgave af LæseRaketten og kaldt den The Big Read. På verdensplan læste 14,8 millioner elever og lærere i bogen "The Big Read".

Forfattere og illustratorer

HANS LAURENS/GI EN HISTORIE

Gi en Historie er en organisation, som arbejder med fortællinger for børn og af børn. Gi en Historie fortæller historier for at inspirere børn til kunsten at fortælle historier og for at give børnene en stemme, sådan som FN's børnecharter understreger.

I 2009 var Hans Laurens, som står bag Gi en Historie, i Angola for at samle nye og gamle historier fra Afrikas rige fortælletradition i samarbejde med Red Barnet og støtte fra Danida.

www.gienhistorie.dk

KENNETH BØGH ANDERSEN (1976)

Kenneth Bøgh Andersen er uddannet skolelærer, men har siden 2007 arbejdet som forfatter på fuld tid. Han debuterede i 2000 med fantasy-trilogien *Slaget i Caissa* og har efterfølgende udgivet en lang række bøger for børn og unge, bl.a. serien om Den Store Djævekrig og serien om superhelten Antboy – Tissemyredrenge! Han har tre gange modtaget børnenes egen bogpris Orla-prisen samt adskillige andre priser. Hans bøger er udkommet i flere lande, og der er også filmatiseringer på vej. Kenneth rejser meget med sit arbejde og har både været i fremtiden, i de dybeste afkroge af Helvede, drukket te med Døden og slået Julemanden ihjel. Hver gang er han dog kommet hjem igen i forholdsvis god behold.

KIRSTEN SONNE HARILD (1962) OG JAN SOLHEIM (1971)

Bag novellen *Sagen om den farlige formel* gemmer sig den nye gennemillustrerede serie om den 12-årige detektiv Cornelius Krut og hans makker Lulu. Serien tæller foreløbig tre bøger: *Sagen om Hopovic Junior*, *Sagen om komponistens spøgelse* og *Sagen om varanens kys*, og der er mange flere på vej. Kirsten og Jan har været fælles om at skabe handlingen, universet, karaktererne og stilen i Cornelius Krut-serien, helt fra bunden, men har også hver især mange børnebøger bag sig. Kirsten debuterede som børnebogsforfatter i 2003 og har bl.a. skrevet trilogien om *Den hemmelige by*, serien *Pony & Co.*, serien *Pjok og Petrine* og *Willi*-bøgerne. Jan har i mange år lavet tegneserier og film,

tegnet omslag til blandt andet *Dreamteam* og *Pony & Co.* og illustreret et væld af børnebøger, bl.a. *Gersemi* og *de nordiske guder*, *Min fars halve liv på lokum* og *Viggo vil ikke sove*.

www.corneliuskrut.dk

www.kirstensonneharild.dk

www.solheim.dk

JAN KJÆR (1971)

Jan startede med at fortælle historier i billeder, og som 11-årig lavede han sin første tegneserie. Siden blev han uddannet tegneserietegner på en tegneskole i USA. Men hans kærlighed til historier har gjort, at han nu også er begyndt at fortælle historier i ord. Jan har både skrevet og illustreret serier som *Menneskejægeren* og *Ekkobasens Helte*. Desuden var han en af idé-mændene bag den succesfulde Taynikma-serie, der indtil videre er udkommet på otte sprog.

TOVE KREBS LANGE (1955)

Tove Krebs Lange er uddannet i trykgrafik i Bruxelles og som tegner / illustrator fra Skolen for Brugskunst i København (Danmarks Designskole). Selvstændig illustrator med egen tegnestue i København siden 1984. Tove arbejder primært med bogillustration til billed- og skolebøger, bogforsider og plakater, men skriver også selv tekster til billedbøger. Seneste udgivelser (2009) *Lulu og det grønne skur*, *Lulu og det mystiske armbånd* og *Flyt så den sutsko*. Herudover underviser Tove og holder illustrationsworkshops for børn og voksne både i Danmark og i udlandet. I de sidste fem år aktiv i projektarbejder til fremme for børnebogen i Chile og Vietnam. Arbejdet består dels i at undervise illustratører dels i at arbejde i tegneworkshops med børn.

ERIK PETRI (1974)

Erik Petri er uddannet som illustrator fra Designskolen Kolding og Artcenter College of Design, Pasadena, USA. Han arbejder som freelance illustrator fra et bord i sin stue.

Illustrerede sin første bog *Grovæderen* i 2001 og har siden tegnet til *Antboy* af Kenneth Bøgh Andersen, *Krybet* af Jacob Weinreich samt diverse ungdomsbøger og billedbøger samt aviser, blade, reklamekampagner mm. Fast tegner på Gyldendals satiriske årshæfte *Blæksprutten* fra 2009.

Desuden medlem af Danske Bladtegnere og Illustratorgruppen under BU-gruppen i Dansk forfatterforening.

www.erikpetri.dk

THOMAS WINDING (1936-2008)

Hele Danmarks fortællerstemme gennem generationer døde i 2008. Det er derfor en stor glæde for os, at vi har fået lov til at bruge en af hans historier i LæseRaketten. Vi har valgt historien *Emile er bare skøn*, som på den bedste måde viser Thomas Windings særlige evne til at sætte sig ind i børns tankegang og handlinger.

Thomas Winding har skrevet over 25 børnebøger samt en række noveller og romaner. En del af dem har han selv illustreret. I 1991 fik han Kulturministeriets Børnebogspris for *Min lille hund Mester* og *Mester min lille hund i natten*. I 1996 fik han Dansklærernes Pris og i 1999 BMF's Børnebogspris, som uddeles af bog- og papirbranchens ansatte, for *Mester min Mester*.

Thomas Winding er som nævnt kendt for sin stemme af rigtig mange danskere. Han har været ansat i DR's børne- og ungdomsafdeling i 20 år og har lavet mange forskellige programmer. Her har han blandt andet været dansk fortællerstemme i filmatiseringerne af Emil fra Lønneberg og Alfons Åberg. Han har også i mange år rejst rundt og fortalt sine historier på biblioteker og i forsamlingshuse.

Om illustrationerne til Emile-historierne fortæller tegneren Tove Krebs Lange: "Arbejdet med Emile-historierne var en helt særlig og ikke helt nem opgave, fordi historierne tidligere havde været meget smukt illustreret af Thomas Winding selv i samarbejde med Peter Hentze. Disse illustrationer kunne ikke bruges i Politikens Forlags antologi på grund af bogens format. Jeg prøvede på ikke at læne mig op ad de originale illustrationer, men illustrerede teksten mere konkret uden at fabulere og digte til. Heldigvis var Thomas Winding tilfreds med resultatet."

LæseRaketten 2010

1. oplag

© Forfattere, illustratorer,

fotografer og IBIS

ISBN: 978-87-87804-34-9

En særlig tak til forfattere og illustratorer, som har stillet deres materiale gratis til rådighed. Desuden tak til redaktørerne Eva Mondrup og Marianne Vestergaard.

Indholdet i LæseRaketten 2010 er udelukkende IBIS' og forfatternes ansvar og kan på ingen måde ses som et udtryk for donorerers eller sponsorerers synspunkter.

LæseRaketten 2010 er udgivet med støtte fra: Dansklærerforeningens Forlag A/S, Norhaven A/S, Danida og Center for Undervisningsmidler.

Redaktion

Helle Gudmandsen, Marianne Vestergaard, Eva Mondrup, Hanne Selnæs og Dorthe Nielsen

Grafisk tilrettelæggelse

OKTAN, Peter Waldorph
Forsidefoto: Hanne Selnæs

Tryk

Norhaven A/S, Viborg
Printed in Denmark

Kopiering til undervisningsbrug er tilladt med kildehenvisning.

Distribution

IBIS
Nørrebrogade 68b
2200 København N
Tlf.: 3535 8788
www.ibis.dk

**Læs historier, lyt til musik,
og find fakta om Angola på
www.ibis.dk/verdeniskole**

**Skriv din mening om
LæseRaketten og alle
børns ret til uddannelse
på www.ibis.dk/abc**

Ibis
Uddannelse skaber udvikling

LæseRaketten er i år fløjet til Angola. Her arbejder IBIS på at give børn en god og tryk skolegang. Angola ligger på det afrikanske kontinent syd for Sahara. I den del af Afrika bor størstedelen af verdens 75 millioner børn, som stadig ikke går i skole. FN har ellers besluttet, at i 2015 skal alle børn gå i skole. Så de - og vi - har travlt, hvis det skal lykkes!

I 2010 skal der være VM i fodbold i Sydafrika. FIFA, som arrangerer verdensmesterskaberne i fodbold, har valgt at gå med i den globale uddannelses-kampagne, som organisationer ligesom IBIS står bag. Det betyder, at tre milliarder tv-seere hører om vigtigheden af at få hele verden i skole. Det giver håb!

I LæseRaketten kan du møde børn, der også spiller fodbold. Mød for eksempel 11-årige Paulinha, som er en sej og populær fodboldspiller i Luanda, og Noguerra, som vil sørge for, at hans fodboldhold får trøjer, sko og bolde, hvis han bliver præsident.

Budskabet er enkelt: **1MÅL - Uddannelse for Alle.** Når du læser LæseRaketten, er du med i kampagnen. Brug LæseRaketten til at diskutere retten til uddannelse og til at støtte konkrete skoleprojekter i Angola!

»Prøv at luk øjnene i bare 3 minutter og forestil dig, at du henter vand to gange om dagen, og du ikke går i skole, men at du arbejder, kun har et sæt tøj og ikke bor hos dine forældre. Efter det så støt børnene i Afrika.« Laura, 3. klasse

